

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตอำเภอกุศุดบาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 1

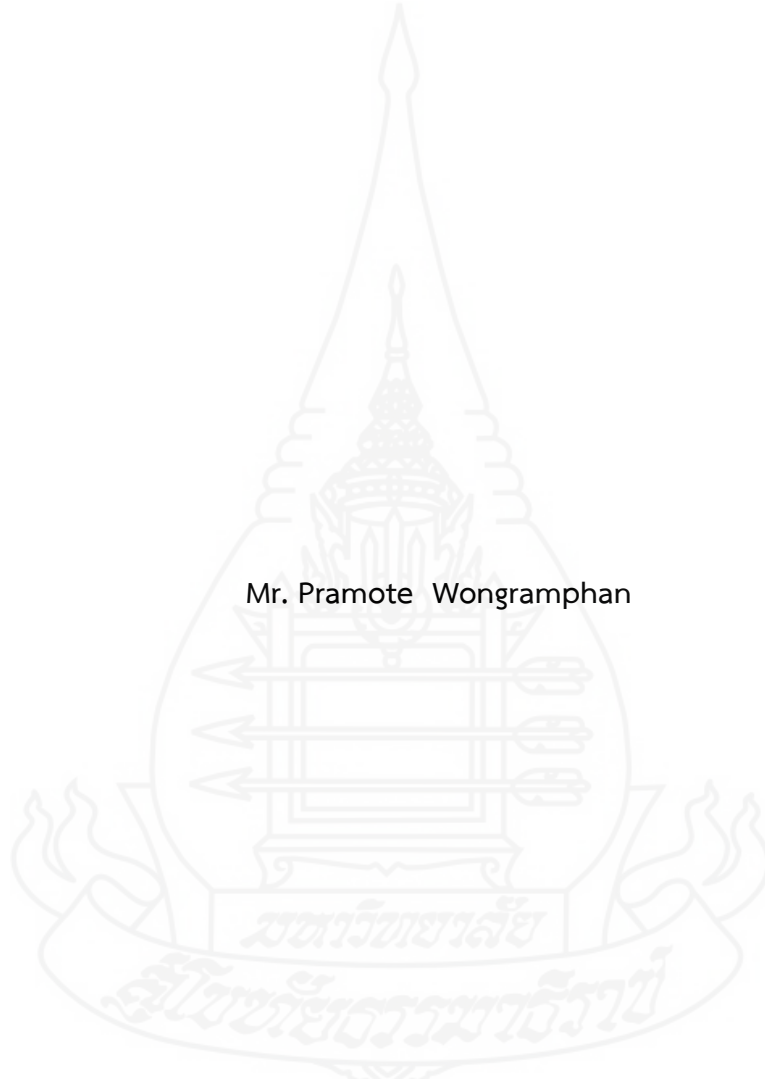
นายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

The Operation of internal Supervision in schools in KutBak District
under SakonNakhon Primary Education Service Area Office 1

Mr. Pramote Wongramphan

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

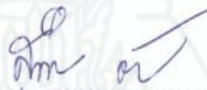
Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตอำเภอภูดบาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
ชื่อและนามสกุล นายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตอำเภอกุศุดบาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ชื่อผู้ศึกษา นายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์ **รหัสนักศึกษา** 2572301881

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2) เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 18 คน และครู 126 คน รวมทั้งสิ้น 144 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการเรียนการสอน และ (2) เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้านการบริหารหลักสูตร การวัดประเมินผล และการส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ การนิเทศภายใน ระดับประถมศึกษา

Independent Study title: The Operation of internal Supervision in schools in KutBak District under SakonNakhon Primary Education Service Area Office 1

Author: Mr. Pramote Wongratan; ID : 2572301881;

Degree : Master of Education (Educational Administration) ;

Independent Study Advisor: Dr. Suttiwan Tuntirojanawong, Associate Prpfessor ;

Academic Year: 2016

Abstracts

The purposes of this study were to : (1) study the operation of internal supervision in schools in KutBak District under SakonNakhon Primary Education Service Area Office 1; (2) Compare the operation of internal supervision in schools in KutBak District under SakonNakhon Primary Education Service Area Office, as classified by school.

The research sample consisted of 144 school personnel classified into 18 school administrators and 126 teachers, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a rating scale questionnaire with reliability coefficient of .92. Statistics employed for data analysis were the, mean, standard deviation, One-Way ANOVA, and Scheffé's pairwise multiple comparison method.

The results showed that (1) both the overall and by-aspect conditions of the operation of internal supervision in schools in KutBak District under SakonNakhon Primary Education Service Area Office 1 were rated at the moderate level; the aspects of operation of internal supervision in schools could be ranked based on their rating means as follows: curriculum administration, instruction ,evaluation , quality assurance ,and instructional promoting ; (2) When the levels of the operation of internal supervision in schools of different sizes were compared, significant differences at the .05 level were found in both the Overall and each aspect ; when levels of the operation of internal supervision in each aspect were compare, significant differences at the .05 level in the internal supervision in each aspect were found in schools of different sizes, while small schools were significantly different from medium sizes school and large schools in the aspects of curriculum administration, evaluation , and instructional promoting at the .05 level. The other side was not different.

Keywords: Internal supervision , Primary school

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและ ติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ รวมทั้งอาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่ กรรมการสอบที่ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ทำการรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็น เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาเครือข่ายกุดบาก สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 1 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ทำให้ผู้ศึกษาได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจจาก คุณครูสมพร วงศ์รำพันธ์ และ ครอบครัว ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีความเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ที่จะพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้สนใจ การศึกษาพัฒนาการศึกษาของไทยทุกท่าน และขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อพิเศษ-คุณ แม่สมหมาย วงศ์รำพันธ์ และพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่าน

ปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
สมมุติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)	
พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.....	9
ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	10
หลักการเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	13
การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	24
การบริหารงานของสถานศึกษาอำเภอกุศุดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ	
สกลนคร เขต 1.....	48
นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	50
การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	85
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	86
ข สำเนาหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือและ สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	88
ค แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	93
ง แบบสอบถาม.....	96
ประวัติผู้ศึกษา.....	103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา..... 19
ตารางที่ 2.2	ข้อมูลจำนวนครูและจำนวนสถานศึกษาในเขตอำเภอกุตุบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560..... 49
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....
ตารางที่ 4.1	แสดงค่าเฉลี่ย การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน..... 60
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าเฉลี่ยการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการบริหารหลักสูตร..... 61
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าเฉลี่ยการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการจัดการเรียนการสอน..... 62
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ยการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านส่งเสริมการเรียนการสอน..... 63
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ยการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการวัดประเมินผล..... 64
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ยการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา..... 65
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ยผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน..... 66
ตารางที่ 4.8	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน..... 67

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม.....	68
ตารางที่ 4.10 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร.....	68
ตารางที่ 4.11 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา ด้านการวัดประเมินผล.....	69
ตารางที่ 4.12 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน.....	69

๘

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรากฐานของการศึกษาคนไทย ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยงานแกนนำในการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งมั่นพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2559) เจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนที่จะเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย มีความรู้ คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ.2551, น. 4) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เยาวลักษณ์ ศรีนาทม (2556, บทคัดย่อ) ที่ว่าการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, น 1) กล่าวว่าการศึกษาคือการพัฒนาคนโดยมีการพัฒนาปัญญาเป็นแกนกลาง เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวบุคคล แกนนำของกระบวนการศึกษา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น แนวคิด เจตคติ ค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งนโยบายด้านการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ พัฒนาครูผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2558, น. 9) การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพประชากรเป็นไปตามแนวทางที่ประเทศชาติต้องการ ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นสำคัญ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์และสังคม โดยมีผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (นุรฮาซนา ปูลา. 2554, น. 1)

ดังนั้น ปัจจุบันและต่อไปในอนาคต การนิเทศการสอน ตลอดจนการสนับสนุนส่งเสริม และการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นการดำเนินการที่โรงเรียน โดยโรงเรียน และเพื่อโรงเรียนเป็นหลัก และการนิเทศการศึกษาจะไม่ดำเนินการโดยบุคคลภายนอก หรือศึกษานิเทศก์เพียงผู้เดียวต่อไป แต่ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนรวมทั้งชุมชน จะต้องร่วมมือกันดำเนินการ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548, น. 1) การนิเทศภายในมีกำหนดไว้ใน กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ ตลอดจนเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ภายนอก ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย (กรองทอง จิระเดชากุล, 2550, น. 1) การนิเทศการศึกษาสรุปลักษณะสำคัญได้ 2 ลักษณะ คือ การ นิเทศจากภายนอกและการนิเทศกันเองภายในสถานศึกษา ซึ่งวิธีการนิเทศที่สามารถทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว นั่นคือ การนิเทศกันเองภายในสถานศึกษา (อะห์มัด เจ๊ะดาโอ๊ะ, 2554, น.1) เพราะสถานศึกษามีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่ของ บุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่ต้องร่วมมือกันในการบริหารงานวิชาการ คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริม ที่สนับสนุน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนและทุกฝ่าย ร่วมมือกันในการดำเนินการ ภายในสถานศึกษา และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ (เยาวลักษณ์ ศรีนาทม, 2556, น. 1) การนิเทศภายในเป็นการแนะนำ ช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ได้เรียนรู้ทักษะการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ ให้กับครูผู้สอน โดยการวางแผนแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล เป็นต้น (Glickman, 2004, น. 11) ปัจจัยสำคัญยิ่งในการสร้างคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา คือ การนิเทศการศึกษาเพราะเป็น ความพยายามที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ในด้านการเรียนการสอน และการที่ครูผู้สอน ได้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ครูจะได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการสอน มีความ มั่นใจในการปฏิบัติงาน และมีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น (ฉัตรชัย ไชยวุฒิ.2552, น. 3) การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานศึกษา

ซึ่งจะต้องตั้งอยู่บนหลักการด้านวิชาการ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับผิดชอบต่อ ความคิดเห็นของผู้อื่นรวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล, 2553, น. 2) การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร เพราะ ผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่จะสนับสนุนให้เกิดการนิเทศ ภายในสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน (สุนันทา สบายวรรณ, 2555, น. 1) จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดง

ให้เห็นถึงข้อดี ประโยชน์ ความจำเป็นและความต้องการในการนิเทศภายในที่มีต่อสถานศึกษาโดยจะเห็นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 3 กระบวนการที่เป็นสิ่งจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีขึ้นภายในสถานศึกษาเพราะเป็นกระบวนการส่งผลการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง (จิรภัทร เหมืองทอง, 2555, น. 4)

สถานศึกษาในเขตอำเภออุตุบาทการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง โครงสร้างการบริหารงานมี 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ และฝ่ายบริหารงานบุคคล (สุวิทย์ ชันดี ทอง.2560, 16 พฤษภาคม 2560. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาม่องดงนิมิตวิทยา, บพสัมภาษณ์) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.19 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 39.03 ส่วนสถานศึกษาในเขตอำเภออุตุบาทหรือในกลุ่มเครือข่ายอุตุบาท นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระเท่ากับ 46.87 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 38.73 สรุปโดยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่และต่ำกว่าระดับชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต1, 2560) การศึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษาอำเภออุตุบาทที่ผ่านมา พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาหลายประการที่ทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง เช่น สถานศึกษาหรือครูมีกิจกรรมนอกจากการสอนมากเกินไป เพราะต้องรับผิดชอบงานการเงิน บัญชี และพัสดุ จนทำให้ปฏิทินการนิเทศเป็นไปแบบไม่ต่อเนื่องหรือไม่มีการนิเทศเลยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ เพราะครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรปรับวิธีสอนและการผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนที่สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมีค่อนข้างน้อย ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน และการไม่เชื่อฟังผู้นิเทศ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกล่าวคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถที่จะออกให้การนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์เองก็มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนครูและสถานศึกษาที่มีจำนวนมาก (สมพงษ์ ศรีโสภภาพ, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ (2553, น. 3) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่บุคลากรภายในสถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา เพราะปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้นไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์มีความรู้ไม่ครอบคลุมทุกวิชาการ

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา และโสภณ ทองจิตร (2554, น. 17) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษาดังต่อไปนี้ 1) ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด และไม่สามารถตอบสนองความต้องการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง 2) สภาพปัญหาของแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ภายนอกและโดยตำแหน่งจะรู้และเข้าใจ 3) ปัจจุบันบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่มี

ความรู้ ความสามารถเพียงพอจึงควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการสร้างความร่วมมือ ช่วยเหลือ อันนำไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุตบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุตบากให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

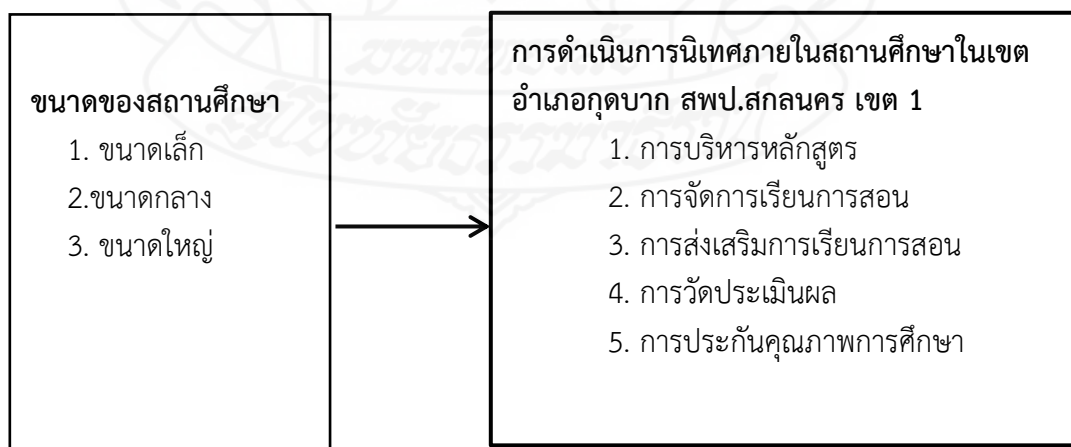
การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุตบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุตบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอกุตบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยสังเคราะห์กรอบแนวคิดการนิเทศภายในของสถานศึกษาของสมชาย ทองจำรัส (2546, น. 4-5), พิชรินทร์ ช่วยศิริ (2554, น. 6), วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์ (2554, น. 8) และวารุณีย์ วงศ์สีชา (2557, น. 7) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. การบริหารหลักสูตร 2. การจัดการเรียนการสอน 3. การส่งเสริมการเรียนการสอน 4. การวัดประเมินผล 5. การประกันคุณภาพการศึกษา จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังรายละเอียด แสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

4. สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ขนาดแตกต่างกัน มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่แตกต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

5.2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 221 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ครูผู้สอน 203 คน จากสถานศึกษา 14 แห่ง

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การบริหารหลักสูตร
- 2) การจัดการเรียนการสอน
- 3) การส่งเสริมการเรียนการสอน
- 4) การวัดประเมินผล
- 5) การประกันคุณภาพการศึกษา

6. นิยามศัพท์

6.1 การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ หรือบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันจัดขึ้น เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การบริหาร

หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

6.1.1 การบริหารหลักสูตร หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนในการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เตรียมความพร้อมให้แก่ครู จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร และนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

6.1.2 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นกรอบในการทำการจัดการเรียนรู้และจัดทำเนื้อหาสาระอย่างบูรณาการระหว่างกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ วางแผน แก้ปัญหา และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

6.1.3 การส่งเสริมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศกำกับติดตามการเรียนการสอนของครูทุกภาคเรียน แนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้รู้จักแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน การประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเพื่อประเมินผล การนิเทศการเรียนการสอน และพัฒนาครูให้สามารถนำความรู้และพฤติกรรมการสอนไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6.1.4 การวัดประเมินผล หมายถึง การสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานตัวชี้วัด มีระบบเก็บรักษาแบบทดสอบไว้เป็นคลังข้อสอบ มีการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งประเมินผลจากการทำงานควบคู่กับผลงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน โดยผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล นำผลการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และแจ้งผลการประเมินให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

6.1.5 การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาทุกปี มีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน มีการวางแผนและดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพให้กับครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีการตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายใน ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน และนำผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปรายงานให้ผู้เกี่ยวข้อง

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6.3 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6.4 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาอำเภอทุกตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีนักเรียนจำนวน 0-120 คน

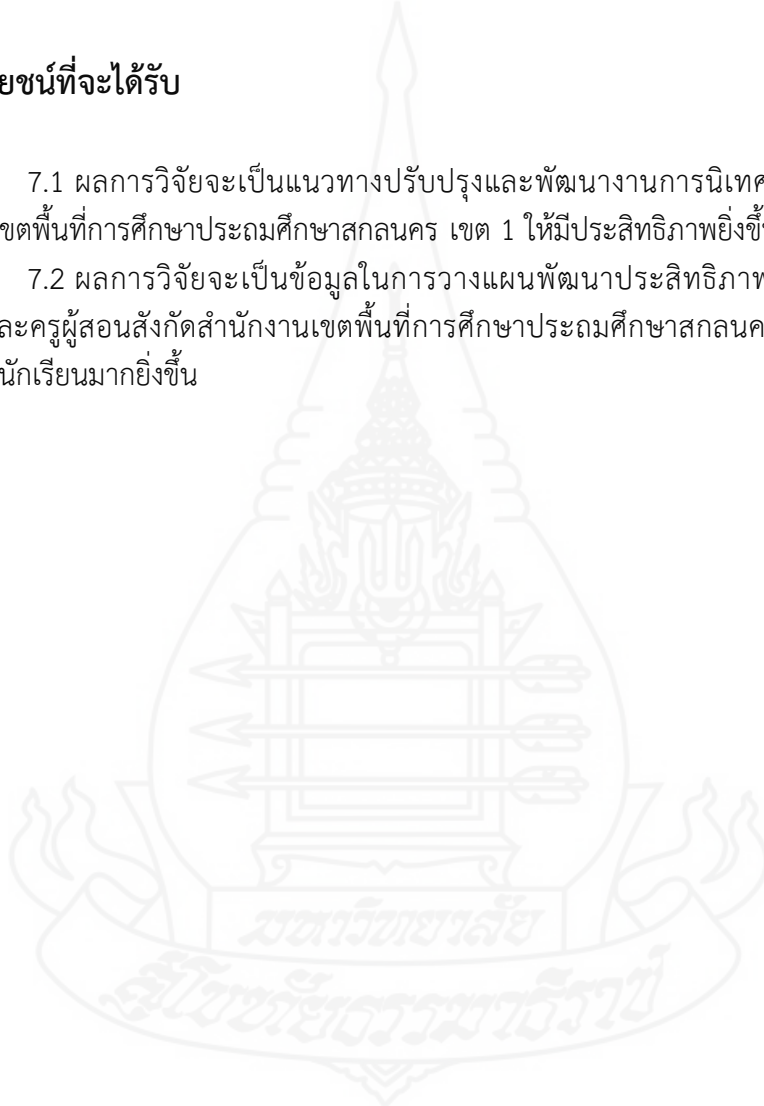
6.5 สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาอำเภอทุกตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีนักเรียนจำนวน 121- 300 คน

6.6 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาอำเภอทุกตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีนักเรียนจำนวน 301 คน ขึ้นไป

7. ประโยชน์ที่จะได้รับ

7.1 ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนางานการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้เอื้อการเรียนรู้ของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
2. ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศ
 - 2.2 ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 2.3 ความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 2.4 ความมุ่งหมายการนิเทศภายในสถานศึกษา
3. หลักการเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 3.1 หลักการการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 3.2 เทคนิควิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 3.3 ขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 3.4 กระบวนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
4. การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 4.1 การบริหารหลักสูตร
 - 4.2 การจัดการเรียนการสอน
 - 4.3 การส่งเสริมการเรียนการสอน
 - 4.4 การวัดประเมินผล
 - 4.5 การประกันคุณภาพการศึกษา
5. การบริหารงานของสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
6. นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. การกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ต้องฝึกฝนทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ฝึกฝนการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) ต้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ตลอดจนอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) ต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

หมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ได้แก่ ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา แล้วมีการประเมิน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนด หรือปรับปรุงมาตรฐานให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจะรับการประเมินภายในและภายนอก การนิเทศภายในจะเป็นการเสริมสร้างให้ครูมีความพึงพอใจและมีกำลังใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินงานใด ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จนส่งผลให้สถานศึกษาและนักเรียนมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม อีกทั้งผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอก

2. ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

2.1 ความหมายของการนิเทศ

การนิเทศเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนและต่อการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษาต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการศึกษา มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของครูที่จะส่งผลไปถึงคุณภาพของผู้เรียน โดยอาศัยหลักแห่งการส่งเสริมความเจริญ ก้าวหน้า ให้ครูและนักเรียน (ฉัตรชัย ไชยวุฒิ.2552, น. 11)

การนิเทศเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ในการแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น (นันทวดี พุ่มเกิด.2555, น. 13)

แฮร์ริส (Harris, 1985, น. 19 อ้างถึงใน จิรภัทร เหมืองทอง.2555, น. 25) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือสิ่งที่บุคลากรในสถานศึกษากระทำกับบุคคลและสิ่งของ เพื่อจุดมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่จะส่งเสริมให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน

กลิคแมน (Glickman, 1995 อ้างถึงใน วารุณีย์ วงศ์สีชา, 2557, น. 11) กล่าวว่า การนิเทศเป็นแนวความคิดกับการงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเกี่ยวกับหลักสูตร การคัดเลือกครูเข้าสอน การจัดเลือกสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมการสอนและการพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน

การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีขวัญกำลังใจ และมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลมาตรฐานการศึกษาโรงเรียน กำหนด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รักษาไว้ และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมที่ตึงศักยภาพของผู้รับการนิเทศมาใช้และให้การยกย่องเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับมาตรฐานวิชาชีพหรือระดับคุณภาพครูของคุรุสภาให้สูงขึ้น และรักษาไว้ได้ (สุภรณ์ ทองแบบ.2556, น. 10)

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2556, น. 12-8) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ทางการบริหารที่มีความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากความหมายของการนิเทศที่นักวิชาการศึกษาหลายท่านกล่าวมา สรุปได้ว่าการนิเทศเป็นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน แนะนำให้ผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการมองรอบด้านให้เข้าใจปัญหาหรือโครงสร้างของงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ทั้งหมด และผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศคนอื่นจะต้องเป็นคน “ไต่เต้า” มิใช่ “จู่ดี” คือ ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์เรียนรู้จากงานเล็กๆ ไปจนงานใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อนคลุกคลีกับปัญหาเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

2.2 ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

เบน แฮร์ริส (Ben Harris, 1975) ให้คำจำกัดความว่าการนิเทศภายในสถานศึกษา คือสิ่งที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาได้กระทำลงไปกับบุคคลและวัสดุสิ่งของต่างๆ เพื่อที่จะรักษาไว้หรือปรับปรุงการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการสอนที่กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารสถานศึกษา ในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้ดีขึ้น

ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู (อะหมัด เจ๊ะดาอ๊ะ, 2554, น. 16) การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกันกับครูอย่าง มีกระบวนการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียน การสอน ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วาง เอาไว้ (ชุมพร จำปา, 2548, น. 18)

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา กับครูในสถานศึกษา ในการส่งเสริมสนับสนุนครูในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียน ทุกด้าน ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ (สุภรณ์ ทองแบบ.2556, น. 20)

การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นการประสานงานกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยบุคคลทั้ง 3 ฝ่ายต้องยอมรับบทบาทของกัน และกัน (รุ่ง มนต์ประสิทธิ์, 2554, น. 64)

การนิเทศภายในสถานศึกษามีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (อะหมัด เจ๊ะดาอ๊ะ.2554, น. 17)

1. ความพยายามของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะปรับปรุงและส่งเสริมประสิทธิภาพ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา
2. ความร่วมมือกันของบุคคลภายในสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. พัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพเพื่อบรรลุจุดหมาย คือ เด็กดีมีคุณภาพ

การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานทางการศึกษา ที่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอน อันจะนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนและเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นใน ตัวผู้เรียนใน ทุกด้านโดยบุคลากรในสถานศึกษารวมถึงเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าของครูอีกทาง หนึ่งด้วย (เยาวลักษณ์ ศรีนาทม.2556, น. 16)

จากความหมายดังกล่าว การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ การจัดการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2.3 ความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, น. 11) ได้กล่าวถึงการนิเทศ การศึกษาว่า มีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและ

ยุ่งยากและเกี่ยวกับข้อบกพร่องจำนวนมาก การนิเทศการศึกษาจึงถือเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างๆ กัน

เยาวลักษณ์ ศรีนาทม (2556, น. 12) ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่ามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย โดยการนิเทศศึกษานั้นสามารถให้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาได้อีกด้วย

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะเหตุผลและความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษามีปัญหาหลัก 2 ประเด็น คือ การนิเทศไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีจำกัดและการนิเทศไม่มีคุณภาพ เพราะเมื่อขยายโรงเรียนเพิ่ม ครูเพิ่ม การนิเทศภายนอกก็ไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา (วารุณีย์ วงศ์ศรีชา. 2557, น. 18)

และนอกจากนั้น โสภณ ทองจิตร (2554, น. 17) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ได้ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาของแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ภายนอกและโดยตำแหน่งจะรู้และเข้าใจ
3. ปัจจุบันบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอจึงควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

โดยสรุปปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้นไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์เองก็มีความรู้ไม่ครอบคลุมทุกวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา

2.4 ความมุ่งหมายการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูมีประสิทธิภาพ เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่ดีกว่าเดิมเหมาะสมกับความต้องการ (วารุณีย์ แสงพลสิทธิ์, 2554, น. 18)

กรองทอง จิระเดชากุล (2550, น. 4 อ้างถึงใน พัชรินทร์ ช่วยศิริ, 2554, น. 20) กล่าวว่า การนิเทศภายในมีความจำเป็นและมุ่งหมาย ดังนี้

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรภายในสถานศึกษาให้เป็นคนมีความรู้ ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดปัญหามากที่สุด

3. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้
นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วน อีรศักดิ์ เลี้ยวโรสงค์ (2550, น. 2 อ้างถึงใน พัชรินทร์ ช่วยศิริ, 2554, น. 20-21)
กล่าวถึงความจำเป็นและความมุ่งหมายของการนิเทศภายในว่า

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคน คือ เน้นความรู้ ทักษะ
เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี

2. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคน ได้แก่ การสอน เทคนิค
วิธีการสอน

3. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการประสานสัมพันธ์ คือ เน้นความ
ร่วมมือ ความเข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

4. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสร้างขวัญและกำลังใจ คือ เน้นการ
ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน

โดยสรุปการนิเทศภายในสถานศึกษามีความมุ่งหมาย เป็นกระบวนการร่วมมือกัน
ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความเจริญงอกงามในวิชาชีพของตนเอง
บรรลุถึงขีดสุดตามศักยภาพของแต่ละคน กล่าวคือพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
การใช้หลักสูตร เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และสิ่งอื่น ๆ
ที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทางการเรียนการสอน

3. หลักการเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.1 หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

การนิเทศภายในสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีหลักในการ
ดำเนินงานประกอบด้วยหลักการ เหตุผล มีกฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริงพื้นฐานที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ
และกำหนดแนวปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหาร
ปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ (กัลยา เวียงนนท์, 2556, น. 33)

ซึ่ง สุนันทา สบายวรรณ (2555, น. 20) กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา
ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มีดังนี้

1. ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศ
โดยบุคลากรหลักคือผู้บริหารต้องดำเนินการโดยการร่วมมือกับคณะครู

2. การนิเทศภายในสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครูรวมทั้ง
สภาพปัญหาการเรียนการสอนที่ครูกำลังประสบ เพื่อช่วยเหลือครูให้ประสบความสำเร็จในการสอน
เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน แต่หลักการนิเทศก็มุ่งไปสู่การสร้างครูมืออาชีพ

ฟรานเซท (Franseth, 1961, น. 23-28) ได้เสนอถึงหลักการนิเทศการศึกษาที่มี
คุณภาพไว้ดังนี้

1. ต้องให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลและตั้งอยู่บนจุดหมายที่
แน่นอน ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาตกลงร่วมกันโดยคณะครูและผู้บริหารที่นิเทศ

2. ต้องทำให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้ทำกรณีศึกษาช่วยเหลือในเรื่องใดจึงจะเป็นที่ต้องการ

3. ต้องสร้างบรรยากาศที่ดีเป็นกันเองและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันช่วยเหลือครู และต้องทำให้เขาพบวิธีที่ดีกว่า

4. ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาและช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหาตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

เซอร์จิโอแวนนีและสตาร์ราทท์ (Sergiovanni and Starratt, 1988, น. 29-30) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึงการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือเป็นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นการเสริมสร้างสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลภายในสถานศึกษา

3. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นปรัชญาวิทยาศาสตร์และประชาธิปไตย

4. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นวิชาชีพ

โสภณ ทองจิตร (2553, น. 16) กล่าวว่าหลักการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีการปฏิบัติงานเป็นระบบ มีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน เน้นความเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อกัน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูและพัฒนาการศึกษาให้เจริญงอกงามทุกด้าน อันส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

หลักการนิเทศการศึกษาที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีหลักการมุ่งมั่นสร้างสรรค์ ทำให้ผู้รับการนิเทศสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งครู นักเรียน และโรงเรียน ได้รับการช่วยเหลือก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น การนิเทศจะเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต (อะหมัด เจ๊ะดาโอ๊ะ, 2554, น. 15)

สมชาย ทองจรัส (2546, น. 12) ได้ศึกษาพบว่าหลักการในการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจถึงหลักการและวิธีปฏิบัติกรณีศึกษาภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินการ

2. สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับคณะครู เพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน

3. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยมีผู้บริหารเป็นประธาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครูที่มีความเหมาะสมเป็นกรรมการ เพื่อวางแผนและดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ 2) การวางแผน 3) การสร้างเครื่องมือ 4) การปฏิบัติการนิเทศ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ โดยจัดทำแฟ้มข้อมูลเพื่อรวบรวมผลการนิเทศและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น

4. จัดให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสาร ที่จำเป็นสำหรับการนิเทศให้เพียงพอ

5. จัดทำปฏิทินการดำเนินการนิเทศให้ดำเนินไปตามแผนและโครงการ

6. เลือกกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ
 7. เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการณ์สอนเพื่อทราบปัญหาการเรียนการสอนของครูและ
 พัฒนาการเรียนการสอน

8. จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้
 ความสามารถของครูและพัฒนาการเรียนการสอนของครู

จากข้อคิดเห็นของนักการศึกษาสรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็น
 หลักการคิดริเริ่มสร้างสรรค์วิธีการดำเนินการนิเทศภายในที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ เป็นระบบไปสู่การ
 ตัดสินใจที่ถูกต้อง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา

3.2 เทคนิควิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.2.1 เทคนิควิธีการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

สมชาย ทองจำรัส (2546, น. 13-14) กล่าวว่า การจัดนิเทศภายในสถานศึกษา
 ต้องดำเนินการด้วยเทคนิคที่เหมาะสม ดังนี้

1. การประชุม ได้แก่ การประชุมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการระหว่าง
 ครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการนิเทศถึงสภาพการจัดการเรียนการสอน

2. ฝึกอบรม เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นสถานการณ์

ปัจจุบัน

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ มุ่งให้เกิดความรู้และทักษะมีเจตคติที่ดีลงมือ
 ปฏิบัติตามคำแนะนำ บรรยายไปด้วย

4. การให้คำปรึกษา ใช้เทคนิคการพูดสอบถามสภาพปัญหาแนวทางแก้ไข

5. การสังเกตการณ์สอน เป็นเทคนิคที่ใช้มานานจนปัจจุบัน เพื่อปรับปรุงการ
 สอนของครูและช่วยให้ครูมองเห็นจุดอ่อนและสิ่งที่ต้องการช่วยเหลือ ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือ
 ระหว่างครูด้วย

6. การจัดป้ายนิเทศ ได้แก่ การนำเสนอผลงานทางวิชาการที่น่าสนใจ เพื่อให้
 ครูได้ดูเป็นแนวทางการสอน

ศศิธร กองกาญจน์ (2556, น. 14) ได้แบ่งเทคนิคการนิเทศออกเป็น 2
 ประเภท ดังนี้

1. การนิเทศเป็นกลุ่ม มีวิธีการดังนี้

1.1 การจัดตั้งคณะกรรมการ ได้แก่ การจัดให้มีคณะกรรมการสำหรับ
 ดำเนินการนิเทศ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มเล็กหรือใหญ่ตามความเหมาะสม

1.2 การเพิ่มเติมความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ การจัดการศึกษาเพิ่มเติมนอก
 เวลาราชการสำหรับครู เพื่อจะได้นำความรู้ไปปรับปรุงวิธีการสอน

1.3 การจัดห้องปฏิบัติการหลักสูตร ได้แก่ การจัดให้มีศูนย์กลางรวบรวม
 สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น หนังสือแบบเรียน สื่อการสอนต่าง ๆ

1.4 การสาธิตการสอน ได้แก่ การแสดงวิธีการสอนที่มีการเตรียมการสอน
 อย่างรอบคอบ

อื่น

1.5 การศึกษานอกสถานที่ ได้แก่ การเรียนรู้จากสภาพจริงจากสถานศึกษา

1.6 การฟังคำบรรยาย ได้แก่ การรับฟังการบรรยายจากวิทยากรรับเชิญ
เกี่ยวกับเทคนิคการสอนวิธีการใหม่ ๆ

1.7 การอภิปราย ได้แก่ เทคนิคการระดมความคิดกลุ่ม ผู้นิเทศควรจะ
กระตุ้นครูให้ตื่นตัว

1.8 การจัดทำหนังสือและคู่มือครู ได้แก่ ป้ายนิเทศ หนังสือคู่มือครู เพื่อให้
ครูมีความรู้เกี่ยวกับแผนงานและโครงการต่างๆ

1.9 การประชุมปฏิบัติการ ได้แก่ การประชุมกลุ่มบุคลากร เพื่อทำงาน
ร่วมกันในการแก้ปัญหาโดยการลงมือปฏิบัติ

2. การนิเทศเป็นรายบุคคล มีวิธีการดังนี้

2.1 การสังเกตการณ์การสอนในชั้นเรียน เป็นการปรับปรุงตัวครูเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน

2.2 การปรึกษาหารือ เป็นวิธีการนิเทศโดยตรงกับครูหลังจากการสังเกต
การสอนแล้ว ซึ่งศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศและครูได้พบปะปรึกษาหารือช่วยกันดำเนินการแก้ปัญหา
แต่บรรยายภาคควรเป็นกันเอง

2.3 การเยี่ยมชั้นเรียนอื่น เป็นการเปิดโอกาสให้ครูไปเยี่ยมชั้นเรียนอื่นๆ
ซึ่งอาจเป็นโรงเรียนเดียวกันหรือโรงเรียนอื่น ๆ ก็ได้ การนิเทศรูปแบบนี้อาจทำให้ครูเกิดการเรียนรู้
และประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น

2.4 การประเมินตนเอง เป็นวิธีที่จะพัฒนาวิชาชีพได้ดี ในกรณีที่ครู
ต้องการประเมินผลการสอนของตนเอง อาจทำได้ด้วยการสังเกตการเรียนของนักเรียน

และรูปแบบการนิเทศในสถานศึกษา เป็นโครงสร้างและความสัมพันธ์ของ
องค์ประกอบที่สถานศึกษานำมาใช้ในการปฏิบัติการนิเทศอย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลาหรือ
สถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบันอาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (เก็จกนก เอื้อวงศ์,ม.ป.บ., น. 24-27)

1. รูปแบบการนิเทศลักษณะทั่วไป หมายถึง วิธีการหรือปฏิบัติการนิเทศ โดย
คำนึงถึงลักษณะของการสื่อสารระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท

1.1 การนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นรูปแบบที่ผู้ให้การนิเทศให้คำปรึกษา
เป็นรายบุคคลแก่ผู้รับการนิเทศ และการนิเทศเป็นรายบุคคลสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต
การสอน การสาธิตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การเยี่ยมชั้นเรียน

1.2 รูปแบบการนิเทศเป็นกลุ่ม เป็นรูปแบบที่ผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ
แนะนำให้คำปรึกษาแก่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กิจกรรมที่ใช้บ่อย ได้แก่ การประชุม การอบรม
การศึกษานอกสถานที่

2. รูปแบบการนิเทศลักษณะเฉพาะ เป็นรูปแบบที่มีหลักการและทฤษฎี
รองรับและมีขั้นตอนในการดำเนินการที่ชัดเจน และมีเทคนิควิธีการที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ใน
ปัจจุบันมีรูปแบบที่นำมาใช้หลากหลาย

2.1 การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการสังเกตการสอนภายในห้องเรียนที่จะทำได้ข้อมูลต่าง ๆ เช่น บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน ตั้งแต่พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขณะที่ครูสอน รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับครูและนักเรียนด้านทัศนคติ ความเชื่อ

2.2 การนิเทศแบบร่วมพัฒนา แนวคิดหลักคือการร่วมมือกันของครูมีลักษณะต่างๆ กัน เช่น การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน ที่ใช้ทีมครูข้ามระดับและข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการช่วยเหลือสนับสนุนและการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน การนิเทศแบบชี้แนะปัญญา เป็นกระบวนการที่ไม่เน้นการตัดสินความถูกผิด แต่จะให้การประชุมวางแผน การสังเกต และการประชุมเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอนและยังเป็นการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการคิดของครู

2.3 การนิเทศโดยครูพี่เลี้ยง เป็นรูปแบบที่ใช้วิธีการร่วมมือกัน โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสำคัญว่ามีบทบาท 5 บทบาท คือ การสอน การสนับสนุน การให้กำลังใจ การให้คำปรึกษา และการสร้างสัมพันธภาพ แต่ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงควรมีบทบาทเป็นผู้ให้กำลังใจและพัฒนา โดยให้การยกย่องและร่วมฉลองความสำเร็จ

สรุปแล้วเทคนิควิธีการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการดำเนินการนิเทศที่ผู้นิเทศจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ หรือบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้นิเทศที่ได้นิเทศตรงตามสภาพปัญหาและผู้รับการนิเทศเองก็ทราบแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และปัญหาที่กำลังเผชิญได้

3.2.2 กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

เยาวลักษณ์ ศรีนาทม (2556, น. 32) ได้จัดกลุ่มประเภทของกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมเยียนและสังเกตการณ์ (Visitation and Observation) โดยมีวัตถุประสงค์ ที่แน่นอน มีการเตรียมการและมีการปรึกษาหารือหลังการเยี่ยมเยียน สังเกตการณ์
2. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม (Individual or Group Conference) การนิเทศตามคำร้องขอ (On – call or Requested Supervision) หรือการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
3. การส่งผู้รู้ผู้ชำนาญหรือผู้มีประสบการณ์สูงกว่าเฉพาะเรื่องไปพบปะแลกเปลี่ยน และมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือในการจัดการเรียนการสอน หรือปรับปรุงการปฏิบัติการในลักษณะที่เรียกว่า Expert Visitation
4. การจัดให้มีการเยี่ยมเยียนกันเองในแวดวงงานเดียวกัน (Inter Visitation) จากผู้อื่น ซึ่งปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน
5. การประชุมโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่นการประชุมปรึกษาหารือ (Conference) การประชุมอภิปราย (Discussion) การประชุมระดมความคิด (Brain Storming) การประชุมแบบรับฟังการบรรยาย (Lecture) การประชุมประจำปี ประจำวง (Convention) การสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เป็นต้น
6. การสาธิตวิธีการปฏิบัติ (Demonstration) เฉพาะเรื่องเฉพาะวิธี

7. การนิเทศโดยการเผยแพร่ผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เอกสารเผยแพร่ คู่มือ คำแนะนำเฉพาะ นิทรรศการ ป้ายนิเทศ เทปเสียง วีดีโอเทป ภาพยนตร์ บทเรียนทางโทรทัศน์ หรือ วิทยุ บทเรียนของมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น

8. การส่งผู้ปฏิบัติไปศึกษา ฝึกอบรม หรือไปฝึกปฏิบัติในโครงการต่าง ๆ

9. การให้มีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะผู้ร่วมงานหรือคณะทำงาน (Committees or Taskforce Member) แล้วให้เขียนรายงานไปพร้อมกับการปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้การแนะนำของหัวหน้าคณะหรือผู้บริหารโรงเรียน

รุ่ง มนต์ประสิทธิ์ (2554, น. 54 อ้างถึงใน อุทรานันท์.2530, น. 102) กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่

1.1. การบรรยาย เน้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ของผู้นิเทศให้กับผู้รับการนิเทศ

1.2 การสาธิต ผู้นิเทศแสดงให้เห็นให้ผู้รับการนิเทศได้รับรู้สิ่งที่คล้ายสถานการณ์จริง เช่น การอภิปราย ให้ดูวีดีโอ และให้ลองปฏิบัติ

1.3 การสังเกตภายในห้องเรียน ผู้นิเทศทำการสังเกตการณ์ทำงานหรือการสอนของผู้รับการนิเทศ ทำให้ทราบจุดดีหรือจุดอ่อนของผู้รับการนิเทศ

1.4 การสัมภาษณ์ การสืบหาข้อมูลต่างๆ จากผู้รับการนิเทศ เช่น การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง,เฉพาะเรื่อง,ทางอ้อม

1.5 การทำเครื่องมือและข้อทดสอบ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น แบบประเมินเจตคติ

2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่

2.1 การประชุม เช่น ประชุมชี้แจง ประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง

2.2 การอภิปราย ผู้นิเทศอภิปรายความรู้และประสบการณ์ให้ผู้รับการนิเทศฟัง

3. กิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ เน้นการกระทำของผู้รับการนิเทศ

3.1 การฟัง การรับฟังจากผู้นิเทศเองหรือบุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์ และยังสามารถฟังจากสื่อต่าง ๆ เช่น เทป วิทยุ เป็นต้นด้วยก็ได้

3.2 การดู เป็นการรับข้อมูลต่างๆ จากสื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือ วีดิทัศน์ ปัจจุบันสื่อเหล่านี้มีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ

3.3 การอ่าน เป็นกิจกรรมที่ใช้ได้กับผู้รับการนิเทศจำนวนมากและอยู่ห่างไกล

3.4 การเยี่ยมเยียน เป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์ได้อยู่ในระดับสูง นั่นคือการทำไปเยี่ยมดูการปฏิบัติงานของผู้ที่มีความรู้และประสบความสำเร็จ

3.5 การไปทัศนศึกษา การไปศึกษาการปฏิบัติงานในสถานที่ที่ปฏิบัติงานเช่นเดียวกันกับตนเองที่ไม่มีในสถานที่ตนเองปฏิบัติอยู่

จากเทคนิควิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาที่กล่าวมามีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้นิเทศการศึกษาควรพิจารณาและคัดเลือกให้เหมาะสมและตรงต่อสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละสถานศึกษา นอกจากนี้ต้องให้สอดคล้องกับขนาดของกลุ่มซึ่งมีทั้งกลุ่มเล็กและใหญ่ ในเรื่องเดียวกันนี้ สมชาย ทองจำรัส (2546, น. 14-16) ได้เสนอทางเลือกกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนของผู้รับการนิเทศ เพราะวิธีเทคนิค วิธีการ กิจกรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด จะใช้ได้ทุกสภาพสถานการณ์ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

ที่	กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา	ขนาด/จำนวนของผู้รับการนิเทศ	จุดประสงค์ในการนิเทศ
1	การประชุมครูก่อนเปิด/เปิดภาคเรียน	กลุ่มเล็ก,กลุ่มใหญ่	เป็นการนิเทศเชิงป้องกัน,ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนด
2	การประชุมนิเทศครูบรรจุใหม่	รายบุคคล,กลุ่มเล็ก	เป็นการนิเทศเชิงป้องกัน,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานราชการ
3	การให้คำปรึกษาแนะนำ	รายบุคคล	เป็นการนิเทศเชิงวัตถุประสงค์,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานราชการ
4	การประชุมเชิงปฏิบัติการ	กลุ่มเล็ก	เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานราชการ
5	การอบรม	กลุ่มเล็ก,กลุ่มใหญ่	เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจและมีเจตคติที่ในการปฏิบัติงานราชการ
6	สัมมนา	กลุ่มเล็ก	เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา,ผู้รับการนิเทศได้รับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
7	การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ	รายบุคคล,กลุ่มเล็ก	เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น
8	การเยี่ยมชั้นเรียน	กลุ่มเล็ก,กลุ่มใหญ่	เป็นการนิเทศเชิงเน้นวัตถุประสงค์,ผู้รับบริการนิเทศได้รับความรู้ และมีเจตคติที่ดีในการทำงานจากผู้นิเทศ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา	ขนาด/จำนวนของผู้รับการนิเทศ	จุดประสงค์ในการนิเทศ
9	การศึกษาดูงาน	กลุ่มเล็ก,กลุ่มใหญ่	เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่จากการศึกษาดูงาน
10	การสังเกตการสอน	รายบุคคล	เป็นการนิเทศเชิงแก้ไข,ผู้รับการนิเทศจะมีทักษะและเจตคติที่ดีในการสอน
11	การจัดนิทรรศการ	กลุ่มใหญ่	เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา,ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ใหม่ ๆ

ที่มา: สมชาย ทองจำรัส (2546, น. 15-16)

3.3 ขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

ศศิธร กองกาญจน์ (2556, น. 38) กล่าวว่าขอบข่ายของการนิเทศเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการเลือกวิธีการและรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษามีการประเมินติดตามผล และมีการประสานงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพงานนิเทศภายในสถานศึกษา

แฮร์ริส (Hariss. 1985, น. 8) กล่าวถึงขอบข่ายของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. เกี่ยวกับการวางโครงสร้างหลักสูตร จัดทำประมวลการสอน โครงการสอน รวมถึงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอนและการกำหนดหน่วยกิตต่าง ๆ
2. การจัดระบบการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรออกมาเป็นตารางสอน
3. การพัฒนาบุคลากร ตั้งแต่การเลือกสรรบุคลากรที่เหมาะสมกับหน้าที่ ด้วยการค้นหา สอบคัดเลือกและจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับบุคลากร
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ออกแบบและจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน และมีรายละเอียดแสดงที่เก็บบริภัณฑ์ทางการศึกษา เพื่อความสะดวกในการใช้งานแต่ละครั้ง
5. จัดหาอุปกรณ์ ด้วยการค้นหาอุปกรณ์การที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่การสอนให้กับครู
6. การจัดอบรมครูประจำการ ด้วยการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ครูก้าวหน้าในด้านชีวิต กล่าวคือค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน และหน้าที่การงานกล่าวคือสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักสูตร

7. การปฐมนิเทศครูใหม่ให้มีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานเพื่อลดอุปสรรค

8. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและการสอน เพื่อให้ครูใช้สมรรถภาพของตนได้เต็มที่

9. การสร้างสัมพันธ์กับชุมชนที่เกี่ยวกับการสอน เช่น แจกข่าวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ และเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา

10. การประเมินผล วางแผนและดำเนินการประเมินผลในทุกด้านของโรงเรียนที่มีผลต่อการเรียนการสอน

การนิเทศภายในสถานศึกษามีงานที่จำเป็นและสำคัญ 2 ประเภท ที่คณะครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้ (รุ่ง มนตร์ประสิทธิ์, 2554, น. 49-50)

1. งานหลัก ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงที่ครูและบุคลากรต้องเอาใจใส่มีความสำคัญยิ่ง ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

2. งานสนับสนุนวิชาการ เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนงานหลักดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน

สรุปได้ว่าขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการตัดสินใจวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้รับการนิเทศหรือสถานศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพงานนิเทศภายในสถานศึกษา

3.4 กระบวนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นขั้นตอนการนิเทศการศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมี 5 ขั้นตอน คือ (พัชรินทร์ ช่วยศิริ, 2554, น. 23-24)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

1.1 สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงของสถานศึกษาในขณะนั้น

1.2 ปัญหา หมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น

1.3 ความต้องการ หมายถึง ความคาดหวังของครูที่จะพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานที่รับผิดชอบนั้นให้ดีขึ้น ด้วยการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพต่างๆ เริ่มจากการสำรวจ ประเมิน จัดลำดับความสำคัญ กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และดำเนินการตามความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการกำหนดทางเลือก

การวางแผน หมายถึง การนำข้อมูลผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุของปัญหา และความต้องการ มากำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ

ขั้นตอนนี้เป็นตัวแปรที่จะทำให้การนิเทศสำเร็จหรือล้มเหลว ดังนั้นศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศจะต้องสร้างทักษะเหล่านี้ให้เกิดมีขึ้นในตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ

การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามลำดับดังนี้

4.1 เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ ด้วยการประชุมทำความเข้าใจถึงวิธีการ กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ การบันทึกข้อมูล การประเมินผล และการสรุปการนิเทศ

4.2 การปฏิบัติการนิเทศ คือการปฏิบัติการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งมีการเสริมแรงให้กำลังใจ รับทราบปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศจากนั้น พิจารณาหาแนวทางป้องกันและช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

ส่วน วัชรา เล่าเรียนดี (2548, น. 27) เสนอว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ตามกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศวางแผนร่วมกัน
2. เลือกระดับที่สำคัญและตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการ
3. นำเสนอผู้บริหารให้รับทราบและอนุมัติโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติการ
4. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือให้ความรู้ตลอดจนแสวงหาความรู้จากเอกสารต่างๆ

เกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอน วิธีการสอน และนวัตกรรมใหม่ๆ

5. จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดวัน เวลา ที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

6. ดำเนินการตามแผนการนิเทศโดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
7. สรุปและประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและพัฒนา รายงานผล

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการผลักดันครูได้พัฒนาตนเอง เพราะคุณภาพงานวิชาการหรือการจัดการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อมีการนิเทศภายในอยู่เสมอ และการนิเทศภายในสถานศึกษาจะบรรลุผลต้องอาศัยกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ดังนี้

สภณ ทองจิตร (2553, น. 24)

1. การวางแผนการนิเทศ (P-Planning) ได้แก่ กำหนดแนวทาง วิธีการ

2. การให้ความรู้ในเรื่องที่ต้องดำเนินการ (I-Informing) ได้แก่ อธิบายรายละเอียดของแนวทางและวิธีการ

3. การปฏิบัติงาน (D-Doing) ได้แก่ การปฏิบัติตามแนวทางและวิธีการ

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (R-Reinforcing) ได้แก่ การแนะนำ ช่วยเหลือให้เห็นช่องทางความสำเร็จ

5. การประเมินผลการนิเทศ (E-Evaluating) ได้แก่ การตรวจสอบข้อบกพร่องเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

ส่วน แฮริส (Harris, 1985, pp. 14-15) กล่าวว่ากระบวนการบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการหลัก 5 ประการ ที่เรียกว่า “POLCA”

1. Planning Processes (P) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงานโดยคิดว่าจะทำอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธีดำเนินงาน กำหนดงานที่จะดำเนินการคาดคะเน ถึงผลที่จะได้รับจากโครงการและการวางโครงการ ด้วยการคิดแผนงานเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง แล้วจัดทำตาราง ดำเนินโครงการตามแผน นำผลสัมฤทธิ์ของโครงการไปปรับปรุงหาทางแก้ไขหากพบข้อบกพร่อง

2. Organizing Processes หมายถึง จัดโครงสร้างของการดำเนินงาน ตามกระบวนการจัดโครงสร้างดังนี้

2.1 จัดจำแนกหน้าที่ ลดงานซ้อนงาน

2.2 ประสานงาน สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

2.3 ชี้แหล่งข้อมูลวิชาการ เพื่อศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมและเปิดโลกทัศน์

3. Leading Processes (L) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำที่ดำเนินการ วินิจฉัยสั่งการ และให้คำปรึกษาและจูงใจให้บุคคลทำงาน เป็นต้น กระบวนการนี้มุ่งนำในการตัดสินใจแบบมติของหมู่คณะ ให้คำปรึกษาเสนอแนะ จูงใจให้ทำงานด้วยสมัครใจ การสื่อความหมายผู้นิเทศต้องมีความสามารถในการสื่อความหมาย ใจกว้างรับฟังข้อเสนอแนะของครูในที่สุดมุ่งส่งเสริมให้ครูคิดริเริ่มอยากทำสิ่งใหม่ ๆ และการสาธิต ด้วยการนำเผยแพร่ทางวิชาการ

4. Controlling Processes (C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงาน โดยการพิจารณามอบหมายงาน อำนาจความสะดวกด้านต่าง ๆ พิจารณาลงโทษ มีการแก้ไขทันทีเมื่อผิดพลาด กระบวนการขั้นนี้มุ่งทำให้ถูกต้องเมื่อพบข้อบกพร่องของครู ผู้นิเทศไม่ว่าจะเป็นผู้ศึกษานิเทศก์เองหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่จะใช้เทคนิคการนิเทศแก้ไข สร้างความศรัทธาในหลักการให้เกิดในตัวครู และด้วยความใส่ใจจริงความสำเร็จก็จะเกิดขึ้นและไม่ต้องบังคับ มุ่งความเจริญงอกงาม กล่าวคือการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และกล่าวโทษเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล บางคนแนะนำง่าย แต่บางคนต้องใช้หลักการเข้มงวดกวดขัน จึงยอมปรับปรุงตนเอง

5. Assesing Processes (A) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาผลงานประเมินดี-เลวตามจริง และวัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นเทคนิควิธีการที่เหมาะสมต่อบริบทของผู้รับการนิเทศที่ผู้นิเทศกำหนดไว้ ได้แก่ การวางแผน เตรียมการ การดำเนินการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ การอำนวยความสะดวก ดำเนินการตัดสินใจ เสนอแนะให้คำปรึกษา ให้การเสริมแรง ควบคุมและประเมินผล มุ่งประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ว่าด้วยการจัดกระบวนการศึกษาได้เน้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33-34) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงานสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

กรณีศึกษา อาจารย์อาภา (2555, น. 9) กล่าวว่าในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องให้ความสำคัญ และปฏิบัติตามขอบข่ายของงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาได้ผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ในด้านการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามนโยบายของทางกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ เก่ง ดี มีสุข เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรหรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สอดคล้องกับ สมาน อัครภูมิ (2551, น. 272-273) ที่กล่าวว่าสำหรับงานวิชาการที่สถานศึกษาควรวางแผนและดำเนินการนั้นมีดังนี้

1. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
2. งานการจัดการเรียนการสอน
3. งานสื่อและนวัตกรรมการสอน
4. งานวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
5. งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6. งานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. งานส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ล้วนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการค้นหาความรู้ใหม่ด้วยตนเองที่เรียกกันติดปากว่าจัดการเรียนการสอนแบบ Child-Centered (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ 2544, น. 9)

การพัฒนาผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องใช้ทั้งกระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการเรียนการสอนเป็นคู่ขนานกันไป กระบวนการดังกล่าวจะเชื่อมโยงกันได้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับ วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์ (2554, น. 18) ที่กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูมีประสิทธิภาพ เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่ดีกว่าเดิมเหมาะสมกับความต้องการ

กระบวนการนิเทศการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงควรเป็นการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาด้วยตนเอง เพราะจะทราบสภาพปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญและส่งเสริมการจัดนิเทศภายในสถานศึกษามากขึ้น เพราะจำนวนศึกษานิเทศก์จากภายนอกมีไม่เพียงพอ และไม่สามารถจะออกนิเทศติดตาม แนะนำ สถานศึกษาต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง และมีข้อจำกัดด้านความคุ้นชินกับสภาพปัญหาหรือบริบทของแต่ละสถานศึกษาอีกด้วย การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยงานวิชาการของสถานศึกษา เป็นวิธีการที่จำเป็นและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรพัฒนาการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เกิดผลอย่างแท้จริง สอดคล้องกับคำกล่าวของ วารุณีย์ วงศ์สีชา (2556, น. 24) การนิเทศการศึกษาจากบุคคลภายนอกไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง การนิเทศการศึกษาจึงควรอาศัยบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นผู้นิเทศ โดยผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นภาระหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญ และให้การสนับสนุน

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ให้ การนิเทศและผู้รับการนิเทศ หรือบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันจัดขึ้น เพื่อพัฒนาปรับปรุง คุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและตามศักยภาพโดยบุคลากร ในสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนครูหรือบุคลากรในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จใน การปฏิบัติงานตามภารกิจหลักให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพการจัดการเรียนการ สอน ใน 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การนิเทศ การเรียนการสอน การประกันคุณภาพการศึกษา

1. การบริหารหลักสูตร มีผู้ให้ความหมายดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2544, น. 42) อธิบายว่า การบริหาร หมายถึง การทำงาน ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้กระบวนการทางการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การติดต่อ การประเมินผล การปฏิบัติงาน

“หลักสูตร” ปัจจุบันมีนัยการศึกษาแต่ละท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับทัศนะและประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ ดังเช่น

สำลี รักสุทธี (2544, น. 10) กล่าวว่า หลักสูตรคือมวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่ จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้าน ความรู้ ความคิด เจตคติและการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์

สงัด อุทรานันท์ (2532, น. 187) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างในลักษณะของรายวิชาซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสาระที่ได้ จัดลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้น สำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กใน โรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และ ได้ตอบสนองต่อการแนะนำของโรงเรียน

วิริยะ สู้แสงี่ยม (2549, น. 24) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง ศิลปะ เทคนิค ของผู้ดำเนินการที่จะต้องหาวิธีการหลายรูปแบบ ตั้งแต่การวางแผนดำเนินการหลักสูตร เลือกเนื้อหา สาระให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและระดับชั้น รวมทั้งควบคุมให้ดำเนินการเป็นไปตามจุดหมายที่ กำหนด และติดตามประเมินผล พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขเพื่อบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

สุภาวดี วัชรคุปต์ (2552, น. 17) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านการเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การวางแผนในการดำเนินการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล รวมทั้งการสรุปผลการดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

สำราญ ทองจันทร์ (2556, น. 24) กล่าวว่างานหลักสูตรประกอบด้วย การชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การใช้หลักสูตร การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร หลังจากการนำหลักสูตรมาจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับผู้เรียนทั้งความรู้ ความสามารถ ความสนใจหรือคุณลักษณะด้านอื่นๆ

เบน แฮร์ริส (Ben Harriss, 1975, น. 58-65) กล่าวว่าการบริหารหลักสูตร หมายถึง การคิดออกแบบหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่จะนำมาใช้สอนในสถานศึกษาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงบุคลากร ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ตลอดจนการจัดทำคู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร การจัดทำมาตรฐานวิชาการ การพัฒนาแผนการเรียนการสอน และบทเรียนอื่น

สงัด อุทรานันท์ (2525, น. 263) อธิบายถึงการบริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ว่า การบริหารหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดบุคลากรเข้าสอนตามความถนัดและความเหมาะสม ส่วนการบริหารหลักสูตรนั้นอธิบายว่า ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริการห้องสอนวิชาเฉพาะ บริการเกี่ยวกับห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวัดประเมินผลและบริการแนะแนว ฯลฯ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ (สำราญ ทองจันทร์, 2556, น. 68)

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

รุ่งทิพา โพธิ์นอก (2550, น. 52-53) ได้กล่าวว่าขั้นตอนการบริหารหลักสูตรมีดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร
 - 1.1 ขั้นตอนการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้
 - 1.2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
 - 1.3 การวางแผนนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเก่า
 - 1.4 การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
 2. การสนับสนุนการใช้หลักสูตร
 - 2.1 การเตรียมความพร้อมผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร
 - 2.2 การแปลงหลักสูตรสู่การเรียนการสอน
 - 2.3 การจัดทำแผนการสอน
 - 2.4 การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการเรียนรู้

2.5 การจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองหลักสูตร

3. การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร

3.1 การนิเทศกำกับดูแลการใช้หลักสูตร

3.2 การประเมินตนเองที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2538, น.88) กล่าวถึงแนวคิดในการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร

1.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล 4 ด้าน คือ แนวโน้มการพัฒนา สังคมแนวทางการจัดการศึกษา ความต้องการของชุมชน และศักยภาพของสถานศึกษา

1.2 สร้างภาพของงานพัฒนาสถานศึกษา โดยกำหนดเป้าหมาย องค์กรประกอบ แนวปฏิบัติต่างๆ โดยจัดให้มีโครงการต่างๆรองรับ

2. การนำหลักสูตรไปใช้ โดยการดำเนินงานตามเป้าหมาย ลงมือปฏิบัติงานพัฒนาตามโครงการ ควบคุม ติดตามงาน ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ และปรับปรุงแก้ไขด้วยความชื่นชม

3. การประเมินหลักสูตร โดยสรุปผลงาน เมื่อพบปัญหาอุปสรรค ต้องปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้บริการที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนอื่นๆ ตามศักยภาพของแต่ละโรงเรียน เก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรระดับโรงเรียน

กรรณิกา อัจฉาภา (2555, น. 37) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ควรนำกระบวนการบริหารมาประยุกต์ใช้ สามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ และนำนวัตกรรมทางการศึกษามาช่วย ซึ่งมีขั้นตอน คือ การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน การตรวจสอบการยอมรับจากสังคม การจัดโครงสร้างของหน่วยงาน เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การปฐมนิเทศนักเรียน การจัดทำคู่มือครู การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การฝึกงาน เป็นต้น

3. การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการจัดการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือเพื่อพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือเพื่อจะได้ใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554, น.50-51) กล่าวว่ากระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน รวม 7 ภารกิจ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกัน บริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

2. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา

3. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการตาม ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและคณะกรรมการอื่นๆ ตามความจำเป็น

4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของ สถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการ ของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย กฎ ระเบียบต่างๆ เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการ ดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางาน อย่างต่อเนื่อง

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/ องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย และขอความร่วมมือในการบริหาร จัดการ หลักสูตรของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน

5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค

6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา

7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้

8. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

9. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

10. กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

11. กำหนดการวัดผลและประเมินผล

12. บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 3 การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

2. จัดหา เลือก ใช้ทำและพัฒนาสื่อ

3. จัดกระบวนการเรียนรู้

4. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

1. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ภายในสถานศึกษา

2. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ภายนอกสถานศึกษา

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา
สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาระบบการการบริหารจัดการหลักสูตร

1. สถานศึกษานำผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาข้อเสนอแนะต่างๆ มาใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตร

2. สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตร
และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยสรุปการบริหารหลักสูตรเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ
ครูผู้สอนในการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรและ
เอกสารประกอบหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เตรียมความพร้อมให้แก่ครู จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร
และนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2 การจัดการเรียนการสอน มีผู้ให้ความหมายดังนี้

วราภรณ์ วังสีสา (2556, น. 25) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอน
ดังนี้

1. จัดให้มีแผนการจัดการเรียนรู้
2. จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. จัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียน

การสอน

4. จัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร

5. จัดครูเข้าสอนตามความสามารถ ความเหมาะสม

6. เยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน เพื่อติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ

ครู

7. เป็นผู้นำให้ครูปรับปรุงการสอน

กรมสามัญศึกษา (2542, น. 13) กล่าวว่าครูผู้สอนคือบุคคลสำคัญที่สุดในการที่จะ
นำยุทธศาสตร์การจัดกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมี
ความสุข ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ว่าด้วยการจัดกระบวนการศึกษา

กรมวิชาการ (2543, น. 9) กล่าวถึงหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่ามีดังนี้

1. ปรับความคิดของครูให้มองผู้เรียน ด้วยความรัก ความเข้าใจว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ พร้อมเอื้อความสะดวก จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ มีความอิสระในการคิด ลงมือปฏิบัติจริง

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด คือ ผู้เรียนได้พัฒนาตนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หลังเรียนหรือหลังฝึกกิจกรรมมีความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตน

3. การยึดชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลัก ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการคิดเชิงระบบ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ค้นพบตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตจริงได้

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ ถือว่าครูมีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้ประพฤติตน ยึดหลักคุณธรรม และพัฒนาให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์

6. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง และถือว่าการวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้

ณัฐพล สินธุ (2546, น. 6-7) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอน ที่จัดเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง ตั้งแต่คิดค้นคว้า หาความรู้ และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการหาความรู้ (Learn How to Learn) ซึ่งมีค่ามากกว่าการเรียนรู้ตัวความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 36) ได้กำหนดหลักการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

กรณีกา อาจญาทา (2555, น. 37) กล่าวว่ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องหาทางให้นักเรียนได้ผ่านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด และเน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุดคือการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน โดยมีแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รุ่งชัดาพร เวหะชาติ (2551, น. 95) กล่าวว่ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะจะช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ เมื่อแนวคิดเปลี่ยน การกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย

สำราญ ทองจันทร์ (2556, น. 53) กล่าวว่ การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดเตรียมแผนการสอน จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลาทุกสถานที่ ค้นคว้าหาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เลือกรวิธการสอนและใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด ทั้งนี้ มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

วิริยะ สู้เสงี่ยม (2549, น. 28) กล่าวว่ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการจัดหา เลือกใช้ จัดทำและพัฒนาสื่อสำหรับประกอบการเรียนการสอน ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มาอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่น ๆ และที่มีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ

อานูภาพ นาคฉายา (2555, น. 61-62) กล่าวว่สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะจะช่วยสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ช่วยพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งยังช่วยให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียนและช่วยประหยัดเวลาในการสอนด้วย

มีนัการศึกษาได้แบ่งประเภทของสื่อ ให้ความหมาย และความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2540, น. 5) ให้ความหมายสื่อการสอนว่ เป็นวัสดุอุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนจะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียน

สื่อการเรียน หมายถึง เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุนการเรียนการสอน เร้าความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจขึ้นอย่างรวดเร็ว

สื่อการศึกษา หมายถึง ระบบการนำวัสดุ และวิธีการมาเป็นตัวกลางในการให้การศึกษา ความรู้แก่ผู้เรียนโดยทั่วไป

โสตทัศนูปกรณ์ หมายถึง วัสดุทั้งหลายที่นำมาใช้ในห้องเรียน หรือนำมาประกอบการสอนใดๆ ก็ตาม เพื่อช่วยให้การเขียน การพูด การอภิปรายนั้นเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับก่อนจะมีการประเมินคุณภาพในรอบต่อไป มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ฉบับลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โดยท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ) ได้มีการลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการไปแล้วนั้นมีจำนวน 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน (1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และ 2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน) มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม 2) การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น 3) การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา(สทศ.). 2560)

จารย์ บัวศรี (2530, น. 116) กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการบรรลุเป็นผู้มีปัญญา ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา การเรียนการสอนต้องมีการพัฒนาและกระตุ้นสติปัญญาให้สามารถใช้เหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ และใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ที่สามารถปรับตนให้ประสานกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชธานี (2557, น. 7) กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน การรู้จักผู้เรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ช่วยให้ครูผู้สอนมีข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนที่เหมาะสม หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์ และพื้นฐานความรู้เดิม วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ และการบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

4. การออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรและเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชาโดยใช้ผลการเรียนที่กำหนดเป็นหลัก และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การออกแบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อสะท้อนภาพได้ชัดเจนและแน่นอนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างไร ทำให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนรอบด้านที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อประกอบการตัดสินผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ทักษิณา เครือหงส์ (2550, น. 28) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้สอนที่ใช้หลักการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน โดยการศึกษาข้อมูล ตำราเอกสารหลักสูตร การจัดทำแผนการสอนและเอกสารประกอบการสอน

2. ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้หลักการวิเคราะห์ผู้เรียน เช่น วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชา ความคาดหวังในการเรียน

3. ครูผู้สอนสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การบูรณาการเนื้อหา การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะ

4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ในการหาความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและนำเสนอในชั้นเรียน

5. ครูผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน เช่น มอบหมายงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ประเมินผลจากการเรียนรู้จากผลงานที่มอบหมายในระหว่างเรียนและทดสอบหลังเรียน

6. ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ในการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน

7. ครูผู้สอนมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

อานุกาญ นาคฉายา (2555, น. 49) กำหนดตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครู 9 ข้อ ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง

3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม

4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย และสร้างจินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน

6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข

9. ผู้เรียนฝึกประเมินปรับปรุงปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่นตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู ได้แก่

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดเอาสิ่งแวดลอมที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรง ให้ผู้เรียนเกิดการเรี ยนรู้
3. ครูเอาใจใส่ักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง ครู จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
4. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
5. ครูส่งเสริมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรี ยนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน

6. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
 7. ครูใช้แหล่งเรี ยนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
 8. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิธีวัฒนธรรมไทย
 9. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 31-37) กล่าวถึงการจัดการเรี ยนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การวางแผนการสอน
 - 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตรโดยศึกษาคำอธิบายรายวิชาหรือหน่วยการเรี ยนรู้และ จำแนกเป็นเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์
 - 1.2 การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้านข้อมูลส่วนตัว ความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความประพฤติของผู้เรียน
2. การเตรียมการสอน
 - 2.1 การเตรียมเนื้อหา สาระการเรี ยนรู้ โดยกำหนดเนื้อหาสาระในแผนการสอน หรือแผนการจัดการเรี ยนรู้
 - 2.2 การเตรียมกิจกรรมการเรี ยนการสอน โดยกำหนดกิจกรรมที่จะใช้จัดการ เรี ยนการสอน
 - 2.3 การเตรียมสื่อ แหล่งการเรี ยนรู้ โดยกำหนดสื่อ แหล่งการเรี ยนรู้ที่จะใช้ใน กิจกรรมการเรี ยนการสอน
 - 2.4 การเตรียมการวัดประเมินผล โดยการกำหนดวิธีการวัดและเครื่องมือวัดผล
 - 2.5 คุณภาพของแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรี ยนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรประกอบด้วยจุดประสงค์การเรี ยนรู้ เนื้อหาสาระการเรี ยนรู้ กิจกรรม สื่อ แหล่งการเรี ยนรู้ การวัดประเมินผล และสรุปผลการสอน
3. การจัดการเรี ยนการสอน
 - 3.1 ความสอดคล้องกับผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมหลากหลายสอดคล้องกับความ ถนัด ความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียน
 - 3.2 การฝึกทักษะกระบวนการคิด โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สังเกต รวบรวม วิเคราะห์ สรุปเชื่อมโยงข้อมูล
 - 3.3 การสร้างองค์ความรู้ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วย ตนเอง และสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรี ยนรู้ด้วยตนเอง

3.4 การฝึกปฏิบัติ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีพได้

3.5 การบูรณาการ โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม

4. การใช้สื่อในการเรียนการสอน

4.1 ความเหมาะสมของการใช้สื่อ ได้แก่ การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และวัยของผู้เรียน

4.2 การมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ได้แก่ การที่ผู้เรียนหรือครูใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนร่วมกันหรือผู้เรียนใช้เพียงลำพัง หรือใช้ร่วมกับเพื่อน

4.3 การประเมินการใช้สื่อ ได้แก่ การประเมินการผลการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์และนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนาและเผยแพร่

5. การวัดประเมินผล

5.1 กระบวนการวัดประเมินผล คือ วิธีการวัดประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้

5.2 คุณภาพการวัดผลประเมินผล คือ มีวิธีการวัดประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้และได้ผลการประเมินตรงกับสภาพจริงหรือความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

5.3 การมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล คือ ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดประเมินผล และนำผลมาพิจารณาประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นกรอบในการทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดทำเนื้อหาสาระอย่างบูรณาการระหว่างกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ วางแผน แก้ปัญหา และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. การส่งเสริมการเรียนการสอน มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 22 คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และตาม มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3)

จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ศรีสุตา แก้วทอง และคณะ (2556, น.24) กล่าวว่าปัจจุบันงานด้านการศึกษาได้เจริญก้าวหน้าไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านหลักสูตร ความรู้ใน สาขาวิชาการต่าง ๆ รูปแบบ และวิธีการจัดการเรียน การสอนของครูจำเป็นต้องพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น สิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้มีการพัฒนา ก็คือการนิเทศทางการศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูที่ผู้บริหารมอบหมาย ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ในอันที่จะปรับปรุง แก้ไขพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายใน โรงเรียนให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาชาติเพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง (อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล, 2553, น.2)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, น. 20) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่าความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังนี้ 1) เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู 1.1) การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอนเพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน 1.2) การนิเทศการสอน ช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอน 1.3) การนิเทศการสอน ช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน 2.1) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อคุณภาพของนักเรียน 2.2) เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานทางวิชาการในโรงเรียน 3) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

ยดา ลีตะกานนท์ชัย (2559, น. 40) กล่าวว่าการนิเทศการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อระบบและกระบวนการทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมการศึกษามีความยุ่งยากสลับซับซ้อน จำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความต้องการแตกต่างกัน การนิเทศการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมความเจริญของงานแก่ครู การนิเทศการเรียนสอนช่วยให้ครูมีความรู้ทันสมัย ช่วยให้การเรียนการสอนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ครู

การนิเทศเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษาต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการศึกษา มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยอาศัยหลักแห่งการส่งเสริมความเจริญของงานให้แก่ครูและนักเรียน (ฉัตรชัย ไชยวุฒิ, 2552, น. 11)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันในบรรยากาศแห่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศใน การแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น (นันทวดี พุ่มเกิด, 2555, น. 13)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, น. 11) ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า มีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากและเกี่ยวข้องกับข้อกับบุคคลจำนวนมาก การนิเทศการศึกษาจึงถือเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน

สำราญ ทองจันทร์ (2556, น. 25) กล่าวว่า การนิเทศการเรียนการสอนเป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูผู้สอนใน ด้านการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล และการปฏิบัติงานอื่น ๆ เพื่อช่วยให้การเรียน การสอนภายในสถานศึกษาบังเกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ยังมีงานอื่น ๆ ที่ฝ่ายจัดการเรียนการสอนอาจต้องรับผิดชอบอีก อาทิ การจัดทำตารางสอน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้ทางด้านวิชาการของนักเรียน การฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และการให้บริการด้านวิชาการอื่น ๆ

เบน แฮร์ริส (Ben Harris, 1985) กล่าวว่า การประเมินผลการสอน คือ วางแผนการจัดระบบการประเมิน และการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ทุกด้านของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนการสอน เป็นการแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้จักปรับปรุงวิธีสอน ช่วยให้เกิดความงอกงามทางอาชีพทางการศึกษา ช่วยแนะนำครูให้สามารถนำความรู้ของตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน

วารุณีย์ วงศ์สีชา (2556, น. 25) กล่าวว่า การนิเทศการเรียนการสอน (Organizing for Instruction) คือ การแนะนำการจัดทำแผนงาน เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันกับบุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงาน ได้แก่ การจัดชั้นเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดครูเข้าสอน

อะห์มัด เจ๊ะดาอ๊ะ (2554, น. 23) กล่าวว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาต้องเริ่มนิเทศที่ตัวครูก่อนเป็นการจัดการกับตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ เพื่อให้ครูทำหน้าที่และบทบาทที่สมบูรณ์จำเป็นต้องแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านด้วยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

สำราญ ทองจันทร์ (2556, น. 62) ยังกล่าวอีกว่า สถานศึกษาเป็นที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีความสามารถสูงสุดเท่าที่ศักยภาพของเด็กจะมีได้ ครูที่จะสอนเด็กในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นครูที่มีความรู้ ได้รับการอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะความรู้ความสามารถอยู่เสมอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ในชั้นเรียน เด็กควรจะต้องเป็นศูนย์กลางและครูเป็นผู้ช่วยชี้แนะเท่านั้น

ยดา สิตะกานนท์ชัย (2559, น. 47) กล่าวอีกว่า ในการช่วยเหลือครูแบบอื่นๆ (จัดว่าเป็นการนิเทศเช่นเดียวกัน) อาทิ สาธิตการสอน (Demonstration teaching) วิธีใหม่ๆ หรือ กิจกรรมใหม่ๆ การสอนร่วมกัน 2 คน (Co-teaching) อาจเป็นคู่ของผู้นิเทศกับครู ผู้เชี่ยวชาญกับครู ครูกับครูร่วมเขียนแผนการสอน ร่วมสอน ร่วมประเมินผล การสนับสนุนทรัพยากรและสื่อการสอน

(Assistance with resources and materials) ผู้บริหารหรือผู้นิเทศสามารถช่วยเหลือครูอีกทางหนึ่งได้ โดยการจัดหาสื่อการสอนทั้งที่เป็นเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นการแบ่งเบาภาระของครู การช่วยเหลือในการประเมินผลนักเรียน (Assistance with student assessment) เป็นการช่วยเหลือในด้านการประเมินผลนักเรียนทั้งในระหว่างเรียนและเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน ทั้งความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การแก้ปัญหา (Problem solving) ผู้นิเทศสามารถช่วยเหลือครูเกี่ยวกับนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทั้งในด้าน 1) ช่วยครูวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหา 2) ช่วยกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา 3) เลือกกิจกรรมการแก้ปัญหาที่คาดว่าจะมีประสิทธิผล และ 4) วางแผนติดตามผลการแก้ปัญหากการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) ผู้นิเทศสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูประจำการ (หากขาดประสบการณ์ที่ต้องการ) หรือเป็นพี่เลี้ยงให้ครูใหม่(ขาดประสบการณ์ในวิชาชีพครู) ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนของครูทุกภาคเรียน แนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้รู้จักแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน การประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเพื่อประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอน และพัฒนาครูให้สามารถนำความรู้และพฤติกรรมการสอนไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4. การวัดประเมินผล มีผู้ให้ความหมายดังนี้

ไพรวรรณ บุราณศรี (2552, น. 9) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งจำนวนและตัวเลข เพื่อหาจำนวน ลำดับ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม ตัวอย่างของการวัด เช่น การใช้แบบทดสอบวัดผู้เรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียน เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว คะแนนที่ได้จากการสอบครั้งแรก และการสอบหลังการเรียนถือว่าเป็นผลจากการวัด หรือตัวอย่างการใช้ไม้เมตรวัดความยาวของห้องเรียน ความสูงของต้นไม้ ถือว่าเป็นการวัดผลที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวเลข เป็นความยาว 4 เมตร หรือความสูง 10 เมตร แล้วแต่กรณีของการวัด จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณ หรือ คุณภาพของคุณลักษณะ ที่จะวัด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, น. 20) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ (judgment) และ/หรือ ค่านิยม และข้อจำกัดต่าง ๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เกณฑ์ที่กำหนดอาจเป็นเกณฑ์แบบสัมพัทธ์ หรืออิงกลุ่ม หรือเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria)

พยอม วงศ์สารศรี (ม.ป.ป., น. 129) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการตัดสินใจการวินิจฉัย การตีราคาสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีระบบ มีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยความยุติธรรมความไม่ลำเอียงหรืออคติของผู้ประเมิน การตัดสินต้องอยู่บนรากฐานของความยุติธรรม สามารถชี้แจงบอกกล่าวให้ผู้อื่นทราบได้นำอะไรมาวัดงานนั้น ๆ

บุญเลี้ยง ทุมทอง.(2545, น. 73) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การนำผลที่ได้จากการวัดผลมาตัดสินคุณค่าวินิจฉัย และสรุปผลผลอย่างมีระเบียบ ทั้งในด้านการเรียนของนักเรียน

และด้านการสอนของผู้สอน และการประเมินผล คือ กระบวนการค้นหาหรือพิจารณาอย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สมนึก ภัทธิยธนี (2546, น. 1) ได้ให้ความหมายของการวัดผล การประเมินผล และการวัดผลตามสภาพจริงดังนี้

การวัดผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการหาปริมาณหรือจำนวนสิ่งของต่างๆ โดยใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลจากการวัดจะออกมาเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์หรือข้อมูล

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตัดสินใจ หรือวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผลโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งในการประเมินผล

การวัดประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การวัดประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้จากสภาพจริง ไม่ได้มุ่งเน้นเปรียบเทียบพัฒนาการกับนักเรียนคนอื่นๆหรือตัดสินได้-ตก

วารุณีย์ วงศ์สีชา (2556, น. 26) ได้กำหนดขอบข่ายของด้านการวัดผลและประเมินผลมีขอบข่ายงาน ดังนี้

1. จัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนดไว้

2. วางแผนและกำหนดระยะเวลาการวัดผลประเมินผลให้เพียงพอ

3. จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวัดผลและประเมินผลให้เพียงพอ

4. จัดสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

5. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. จัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้า

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลดังนี้

1. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้การสอน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้การสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน

4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

กรรณิกา อาจญาทา (2555, น. 45) กล่าวว่าระเบียบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา ได้กำหนดการประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรและจัดให้มีการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติวิชา และระดับชั้นของผู้เรียนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้

5. การประเมินผลการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้และตัดสินผลการเรียน

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้

7. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ

8. ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

กรณีศึกษา อัจฉยา (2555, น. 47) ยังกล่าวอีกว่าการวัดประเมินผล เป็นกระบวนการที่จะทราบว่าการเรียนการสอนนั้น ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใด การวัดเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขที่ได้จากการวัด ส่วนการประเมินเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าในสิ่งที่วัดได้รวมทั้งข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงานและการทดสอบ การวัดการเรียนใน 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติและเจตคติ

สำราญ ทองจันทร์ (2556, น. 25) กล่าวว่างานประเมินผลการเรียนการสอน ประกอบด้วย การทำหรือจัดหาแบบทดสอบ การดำเนินการสอบ การวิเคราะห์ การประเมินและรายงานผล เป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบ วิเคราะห์ผลการเรียน

ไพรวรรณ บุราณศรี (2552, น. 12) กล่าวว่าวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และวิธีการเรียน การสอน ดังนั้น วิธีการวัดผลการเรียนจึงต้องเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียน ผู้สอน การทดสอบ และการวัด ซึ่งจำแนกออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ควรเริ่มหันมาปรึกษากันว่าจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนอะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งการตกลงกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในต้นเทอม เป็นการวางแผนร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพว่าในวิชานี้จะมีการเรียนการสอนอย่างไร ผู้เรียนมีสิทธิที่จะขอปรับหรือเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตนได้ แต่ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจในกลุ่มระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

2. การเปลี่ยนจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมผู้สอนจะต้องกำหนดล่วงหน้าว่าต้องการให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในด้านใดและถึงขั้นไหน ซึ่งการแปลจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมทำโดยมีตาราง 2 มิติและกาเครื่องหมายถูก ลงในช่องที่ต้องการ

3. การกำหนดเครื่องมือวัดผลการเรียนการวัดผลการเรียนมักจะใช้แบบทดสอบหรือข้อสอบที่ครูสร้างขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้มีหลายประเภท เช่นแบบทดสอบความรู้ความสามารถด้านสมองที่ครูสร้างขึ้น แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นต้น

4. การใช้การทดสอบและการรวบรวมข้อมูล เมื่อสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนได้แล้วให้ทดลองใช้ เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ ซึ่งการทดสอบมีหลายแบบ เช่น สอบรายบุคคล สอบเป็นกลุ่ม นำข้อสอบไปสอบที่ห้องสมุด หรือที่บ้าน แบบทดสอบดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

5. การจัดกระทำข้อมูลในการจัดกระทำข้อมูลสำหรับบุคคลแต่ละคน โดยเทียบกับเกณฑ์หรือกลุ่มเพื่อแสดงให้เห็นจุดอ่อนและจุดแข็งของตน ส่วนการจัดกระทำสำหรับบุคคลเป็นกลุ่มเพื่อให้เห็นภาพรวมว่าโดยเฉลี่ยอย่างไรบ้าง ค่ะแนมมีการเกาะกลุ่มกันอย่างไร

6. การตัดเกรดคือ การประเมินผลการเรียนของนักเรียน การตัดเกรดจะกระทำหลังจากที่มีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน มีการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดกระทำในเชิงคะแนนรวมของผู้เรียนแต่ละคนออกมา แล้วจึงจะมาพิจารณาให้เกรดแต่ละคน การให้เกรดอาจกระทำเฉพาะผลการเรียนแต่ละตอน แต่ละครั้ง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 35-41) กล่าวว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมาก ถ้าผู้เรียนได้รู้ผลความก้าวหน้าในการเรียน การรู้ผลของการเรียนรู้ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะเพิ่มความพยายามของเขา ดังนั้น การประเมินผลจึงเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าวัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรมการศึกษามีเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การประเมินผลก็ต้องประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

สมยศ สมภักดี (2551, น. 91) กล่าวว่า วิธีการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพราะเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้อย่างแท้จริงของผู้เรียน และเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนได้ดี

ปัญญา คนงาม (2550, น. 40-41) กล่าวว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนทั่วไป วิธีการประเมินสภาพจริงไม่มีความแตกต่างจากการประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) เพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่า เนื่องจากเป็นสถานการณ์จริงหรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมาก เพราะจะทำให้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใดอันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, น. 39) กล่าวว่า การวัด ประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลงานจากหลักฐาน ร่องรอย หรือผลที่ได้จากการเรียนรู้ ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การบันทึก การทดลอง และการรวบรวมข้อมูลจากผลงานที่ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงสมรรถภาพของผู้เรียนอย่างพอเพียง และตรงตาม ความเป็นจริง ซึ่งการประเมินควรให้ความสำคัญกับทักษะ/กระบวนการ และการพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับคุณภาพของผู้เรียนแต่ละคน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้

ปัญญา คนงาม (2550, น. 52) กล่าวว่า การใช้วิธีประเมินตามสภาพจริง จะต้อง คำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งครอบคลุม ทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติจากนั้นจึงออกแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายให้ ผู้เรียนเก่ง ดี มีความสุข และนำไปสู่กระบวนการวัดและประเมินผลให้ครบถ้วนตามเป้าหมาย

1. การจัดการเรียนรู้ อาจดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้
 - 1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome)
 - 1.2 กำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้
 - 1.3 กำหนดหน่วยการเรียนรู้
 - 1.4 พัฒนาเทคนิควิธีการเรียนรู้
 - 1.5 จัดทำแผนการสอน
 - 1.6 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.7 กำหนดบทบาทผู้เรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้
2. การออกแบบ การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการประเมินผล เพื่อนำผล ไปปรับปรุงการเรียนรู้ต่อไปอีก อาจกำหนดขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 การกำหนดกลุ่มวิชา รายวิชา
 - 2.2 การกำหนดคำอธิบายรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้
 - 2.3 การกำหนดผลการเรียนรู้
 - 2.4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ให้สามารถลงมือปฏิบัติ กิจกรรมได้
 - 2.5 การมอบหมายงาน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ โครงการ ชิ้นงาน
 - 2.6 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง
 - 2.7 การออกแบบสื่อเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้
 - 2.8 การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 - 2.9 การกำหนดรูปแบบการคิดวิเคราะห์ ฝึกการคิดเชิงระบบ
 - 2.10 บทบาทของครู ในฐานะผู้เฝ้าอำนวยความสะดวกและเป็นที่ปรึกษา
 - 2.11 บทบาทของผู้เรียน เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ แสวงหาความรู้ตลอดจนมีส่วนร่วม ในการวัดและประเมินผล

สมศักดิ์ ภูวิภาตาวรรธ (2544, น. 102-103) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง ดังนี้

1. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกในภาคปฏิบัติ สร้างสรรค์ผลิตผลงาน หรือหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียน

2. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ระดับความคิดขั้นสูงและใช้ทักษะในการแก้ปัญหา

3. งานหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน

4. สิ่ง que ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. การประเมินตัดสินโดยคนไม่ใช่เครื่องจักร

6. การเปลี่ยนบทบาทใหม่ ในด้านการสอนและการประเมินผลของครูผู้สอน

สมยศ สมภักดี (2551, น. 92) ได้สรุปวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงดังนี้

1. การสังเกตเป็นวิธีการประเมินที่ง่าย สามารถทำได้ทุกเวลาและสถานการณ์ มีหรือไม่มีเครื่องมือก็ทำได้

2. การสัมภาษณ์ ควรมีการเตรียมคำถามที่ง่าย ๆ ล่วงหน้า ที่สามารถทำได้อย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

3. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณลักษณะและพฤติกรรม

4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง เป็นคำถามลักษณะปลายเปิดเน้นให้ผู้เรียนตอบข้อคำถามในลักษณะการนำความรู้ไปใช้ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิม

5. การรายงานตนเอง เป็นการให้นักเรียนพูด หรือเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ วิธีทำงานและคุณลักษณะของผลงาน

6. แฟ้มสะสมผลงานหรือแฟ้มผลงานดีเด่น (Portfolio) เป็นตัวอย่างผลงานดี ๆ ที่ผู้เรียนรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ความถนัด ความพยายาม ความก้าวหน้า ความสำเร็จเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลงานจากการประเมินตามวิธีที่ 1-5 ก็ได้

สรุปได้ว่า การวัดประเมินผล หมายถึง การสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานตัวชี้วัด มีระบบเก็บรักษาแบบทดสอบไว้เป็นคลังข้อสอบ มีการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งประเมินผลจากการทำงานควบคู่กับผลงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน โดยผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล นำผลการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และแจ้งผลการประเมินให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

5. การประกันคุณภาพการศึกษา มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ในการจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น เป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุดกล่าวคือผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ แต่ต้องให้ความสำคัญกับความรู้ที่เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544, น. 3)

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ มีความเป็นมาจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมก่อนแล้วจึงพัฒนา มาสู่ระบบการศึกษา โดยเริ่มต้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ในตอนแรกนั้นเน้นเฉพาะการประกันผลผลิตทางอุตสาหกรรม (industrial products) และเน้นการควบคุม ทางสถิติ

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2540, น. 36) อธิบายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การรับประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารของโรงเรียน ว่าได้มีการวางแผนการทำงาน และดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ผลผลิตของโรงเรียนที่มีคุณภาพตรงตาม มาตรฐานทางการศึกษา และตรงความต้องการของผู้รับบริการตลอดเวลา

กรรณิกา อัจฉาพา (2555, น. 64) กล่าวว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประเมินคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ตามความในหมวด 6 มาตรา 48 ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือ สมศ. (2546, น. 55) กล่าวถึงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า คือการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางจัดการศึกษา โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีความสามารถ (คนเก่ง) เป็นคนดี และมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบริหารจัดการรวมทั้งทำงานที่เน้นคุณภาพ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สุภนันท แก้วประไพ (2544, น. 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อคุณภาพ การศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2553, น. 188-189) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

สำราญ ทองจันทร์ (2556, น. 53) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การสร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นหน้าที่บุคลากรในสถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาต้องช่วยกันดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ จากนั้นมีการรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปี และที่สำคัญต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สมชาย พึ่งอิม (2551, น. 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษา โดยอาศัยหลักการและวิธีการจัดการคุณภาพ (quality management)

เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษาทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามมาตรฐานการศึกษา ตรงตามความต้องการของชุมชน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา (2551, น. 65) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาควรร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคคลในสถานศึกษา
3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาและต้องให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย วางแผนติดตามผล และพัฒนาปรับปรุง ผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ตลอดจนประเทศชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น. 15) ได้กำหนดองค์ประกอบ การประกันคุณภาพการศึกษาดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานคุณภาพ เป็นมาตรฐานผลผลิตให้ข้อมูลหลักสูตรและความต้องการของสังคมเป็นตัวบ่งชี้และเกณฑ์เพื่อเป็นเป้าหมายของผู้เกี่ยวข้อง
2. การควบคุมคุณภาพ เป็นการจัดองค์การความรับผิดชอบของบุคลากรและพัฒนาการเรียนการสอน การติดตาม กำกับ นิเทศ ประเมินผลการปฏิบัติงาน การรายงานผลตามแผนที่วางไว้
3. การประเมินคุณภาพโดยสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานลักษณะผู้เรียน เพื่อความก้าวหน้าของผลผลิตและเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาผู้เรียน
4. การประเมินภายนอก เป็นกลไกเสริมสร้างการบริหารโดยบุคคลภายนอกเพื่อรับรองว่าสถานศึกษามีการวางแผนการจัดการ มีผลผลิตตรงกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อนำส่วนที่ควรแก้ไข มาปรับปรุง

สัมฤทธิ์ การเพ็ญ (2544, น. 20-21) ได้สรุปกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดโครงสร้างการบริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประสานกัน
2. แต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาโดยให้มีหน้าที่กำหนดแนวทาง ข้อเสนอแนะ และรายงานคุณภาพการศึกษาภายใน
3. จัดทำระบบสารสนเทศต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
4. กำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อครอบคลุมการเรียนรู้ในชุมชนและได้มาตรฐานการศึกษา
5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแผนยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานเป็นหลักฐานทางทฤษฎีหรือผลการวิจัย 19
6. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกงานและนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา

8. จัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินผลด้วยเครื่องมือมาตรฐาน โดยขอความร่วมมือจากเขตพื้นที่

9. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จที่กำหนดในแผนพัฒนา คุณภาพพร้อมหลักฐานข้อมูลต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

สมชาย พิงอิม (2551, น. 13) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 8 ภารกิจ ได้แก่

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546, น. 35-36) กล่าวว่าหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการมีสาระสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทำหน้าที่กำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินการ กำกับ ติดตาม ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน เสนอแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา รวมทั้งการให้มีระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลเพียงพอต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบ กำหนดวิธีดำเนินงานที่มี หลักวิชาการ ผลการวิจัย ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ มีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ กำหนด บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม และมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง ผลการตรวจสอบนำไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6. การประเมินคุณภาพการศึกษา โดยจัดให้ผู้เรียนทุกคนทุกระดับช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายในแผน และ ผลการประเมินตามข้อ 6. เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

8. การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดทำการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดหรือเขตพื้นที่การศึกษา ทำการตรวจสอบทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาทุกปี มีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน มีการวางแผนและดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพให้กับครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีการตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายใน ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน และนำผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปรายงานให้ผู้เกี่ยวข้อง

5. การบริหารงานของสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

สถานศึกษาในเขตอำเภอกุตุบาก จังหวัดสกลนคร เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีจำนวน 14 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลจำนวนครูและจำนวนสถานศึกษาในเขตอำเภอคุตบาก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 (ข้อมูล ณ 16 พฤษภาคม 2560)

ที่	ชื่อสถานศึกษา/โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนบุคลากร			หมายเหตุ
			ผู้บริหาร	ครู	รวม	
1	บ้านนาม่องดงนิมิตวิทยา	163	1	17	18	ขยายโอกาส
2	บ้านกุดน้ำใส	60	1	5	6	
3	บ้านหนองคำดารกานนท์	207	1	18	20	ขยายโอกาส
4	บ้านนาขาม	208	1	10	11	
5	โพนงามครูราษฎร์วิทยา	182	1	13	14	
6	บ้านหนองสะโนราษฎร์รังสฤษดิ์	274	1	17	18	ขยายโอกาส
7	เชิงดอย	40	1	4	5	
8	บ้านกลางผดุงราษฎร์วิทยา	293	1	15	16	ขยายโอกาส
9	บ้านบัวครูราษฎร์สามัคคี	404	2	23	25	ขยายโอกาส
10	ชุมชนบ้านกุดไธ + บ้านจิว	376	2	17	19	ขยายโอกาส
11	กุดบากราษฎร์บำรุง	571	2	25	27	
12	บ้านกุดแสดพัฒนราษฎร์ผดุง	290	1	17	18	ขยายโอกาส
13	บ้านค้อน้อย	128	1	9	10	
14	บ้านค้อใหญ่	200	2	13	15	
รวม	14	3,396	18	203	221	

สถานศึกษาในเขตอำเภอคุตบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 14 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 203 คน รวมทั้งหมด 221 คน ส่วนนักเรียนรวมทั้งหมด จำนวน 3,396 คน การบริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอคุตบาก ส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยมีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ในการปฏิบัติงานแต่ละสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ในบางสถานศึกษาแต่ละฝ่ายไม่มีรองผู้อำนวยการบริหารงานในการวางแผนและปฏิบัติงานครบทั้ง 4 ฝ่ายที่เป็นตำแหน่งเฉพาะ จึงแต่งตั้งครูที่มีอายุอาวุโสในสถานศึกษานั้น ๆ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน จากการศึกษาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในเขตอำเภอคุตบากที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาหลายประการทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง เช่น สถานศึกษาหรือครูมีกิจกรรมนอกจากการสอนมากเกินไปจนทำให้ปฏิทินการนิเทศเป็นไปแบบไม่ต่อเนื่องหรือไม่มีการนิเทศ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน และการผลิตสื่อนวัตกรรมที่จะสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพค่อนข้างน้อย บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศภายในและ

การไม่เชื่อฟังผู้นิเทศ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้การนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนประจำปีการศึกษา 2559 ในทุกสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่เท่ากับ 43.19 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่เท่ากับ 39.03 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2559,ออนไลน์)

ส่วนสถานศึกษาในเขตอำเภอกุตุบากหรือในกลุ่มเครือข่ายกุตุบาก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่ากับ 46.87 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่ากับ 38.73 สรุปโดยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่และต่ำกว่าระดับชาติ

6. นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสร้างและพัฒนาคนไทยเพื่ออนาคตของประเทศ สร้างคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนอนาคตที่ดีของตนเองได้ รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของคนไทย และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายสร้างความแข็งแกร่งแก่มาตรฐานวิชาชีพครู ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ

จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ตรงตามความต้องการของบุคคล และสถานศึกษา

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาวิธีจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ทักษะกระบวนการคิด รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาคส่วนอื่น ๆ ตามความพร้อมของโรงเรียน

1.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารงานทุกด้าน ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีผลการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์

4. องค์กร องค์กรคณะบุคคล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียวางแผนสรรหา ย้าย โอน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ตรงตามความต้องการของบุคคลและสถานศึกษา

- ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนที่ผ่านการประเมินการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ มีทักษะกระบวนการคิด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ศึกษานิเทศก์ทุกคน สามารถนิเทศและช่วยเหลือครูให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2559, น.25)

7. การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

โดยที่มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการตรวจราชการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2560 ลงวันที่ 3 เมษายน 2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้มีการกำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ และสอดคล้องกับการบริหารราชการ ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการตรวจ ติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษา พ.ศ. 2549

และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการตรวจราชการ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา พ.ศ.2560

ข้อ 25 การติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารและการดำเนินการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเตรียมการรับการนิเทศติดตาม และประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก

ข้อ 26 ให้คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการ กำหนด จำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของ

คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานมากำหนดเป็นแนวทางในการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการบริหารและการดำเนินการของหน่วยงานและสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(2) กำหนดแนวทางการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารและการดำเนินการของหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(3) พิจารณาแผนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลและนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(4) ติดตาม ประเมินผลและนิเทศการบริหารและการดำเนินการตามแผนที่กำหนด

(5) รับทราบผลการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการบริหารและการดำเนินการตามแผน และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(6) ส่งเสริมให้มีการประสานงานการติดตาม ประเมินผล และนิเทศการศึกษากับคณะกรรมการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษาตามความจำเป็น

(8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 27 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ ดังนี้

(1) มอบหมายศึกษานิเทศก์ หรือข้าราชการอื่นในสังกัด ทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และนิเทศการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(2) จัดทำแผนการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานเสนอขออนุมัติจากคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแจ้งให้สถานศึกษาในสังกัดทราบ หน้า 41 เล่ม 134 ตอนพิเศษ 221 ง ราชกิจจานุเบกษา 8 กันยายน 2560

(3) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา การบริหาร การศึกษา โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการเตรียมการรับการนิเทศ ติดตามและประเมินผลจากหน่วยงานภายในและภายนอก

(4) รายงานผลการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาเสนอผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(5) ประสานให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ เพื่อชี้แจง ให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารและหลักฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

(6) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ.2560, น. 3)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ศุภชัย บุญสิทธิ์ (2548, น.184) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้รูปแบบและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า สภาพและปัญหาการใช้รูปแบบและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้รูปแบบและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้รูปแบบและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สดใส ศรีสวัสดิ์ (2551, น. 88) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1 สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติการนิเทศภายใน และความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้าน การวัดและประเมินผล และด้านการวางแผนการสอน

อภิรดี มนุษย์พันธุ์ (2551, น.72-74) ได้ศึกษาการนิเทศงานวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศก์โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมการนิเทศงานวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศก์ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการนิเทศ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านวัดผลและประเมินผล พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ส่วนแนวทางการปรับปรุงการนิเทศทางวิชาการ พบว่า หน่วยศึกษานิเทศก์ควรจัดสัมมนาอบรม หรือการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูเทศบาล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา ควรจัดการประชุมสัมมนา อบรมครูเทศบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดระบบการศึกษา และควรจัดทำคู่มือเพื่อเป็นสื่อกลางเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และหาความรู้ข้อมูลวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ส่วนความต้องการนิเทศ พบว่า พนักงานครูเทศบาลต้องการให้มีการนิเทศงานวิชาการในทุกด้านและสม่ำเสมอ

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554, น. 95) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในและปัญหาข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบพรรณนาความเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ใน 5 ด้าน มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ และให้การสนับสนุน เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการ

เรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม มีการพัฒนาให้ครู มีทักษะการทำงานกลุ่ม เข้าใจบทบาทของตนรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามโครงสร้างการบริหารงาน 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพครู มีการอบรมครูเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพทั้งด้านเทคนิคการสอนและการส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรได้ให้ครู มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และจัดการประชุม อบรม ติดตามและประเมินหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีการดำเนินการให้ครูนำการวิจัยปฏิบัติ การในชั้นเรียนไปใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

เยาวลักษณ์ ศรีนาทม (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการดำเนินงาน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ การปฏิบัติการนิเทศ การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุง การกำหนดทางเลือกเพื่อการพัฒนา การวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เจอร์น (Jerun อ่างถึงใน วารุณีย์ วงศ์ศรีชา, น. 2556) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้นิเทศในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนที่ทำงานเป็นทีมและรายบุคคลโดยมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาว่าเป็นการให้บริการด้านการนิเทศการศึกษาและจะเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยศึกษาจากกลุ่มศึกษานิเทศก์ครูใหญ่และครูในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัยพบว่าการให้บริการและให้ความช่วยเหลือต้องมาก่อน การพบปะกับผู้นิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อจะได้ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและครูยังให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องที่จะให้ผู้นิเทศการศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

Narajo (2006, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ ของประเทศโคลัมเบีย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการผลการศึกษาพบว่า ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่ใช้การนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรม แนะนำ การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสอนสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการณ์สอน และยังมีความเห็นสอดคล้องกันอีกว่า การจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ดิว (Dew, 1993 อ่างถึงใน วารุณีย์ วงศ์ศรีชา, 2557, น. 46) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ของครูต่อสาระความรู้ในบทบาท ตามกระบวนการนิเทศจุดมุ่งหมายของการศึกษา เป็นการศึกษาทัศนะของครูเกี่ยวกับความรู้ในการนิเทศการสอน โดยอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตชนบทรัฐแมริแลนด์ จำนวน 120 คน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนิเทศการเรียนการสอน 2) ครูมีความคิดเห็นว่าความจำเป็นในการให้เนื้อหาสาระของความรู้ในการนิเทศครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู 3) ครูที่มีวุฒิการสอนหลายวิชามีความเห็นว่ามีให้

การนิเทศต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กนักเรียน 4) ครูที่มีประสบการณ์มากมีความเห็นว่า 35 ผู้ให้การนิเทศต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่ให้การนิเทศส่วนครูใหม่ต้องการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน

มูรานกิ (Murangi, 1996 อ้างถึงใน มนตรี สิริทัตสุนทร, 2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศการสอนในนามิเบีย การศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาและการยอมรับในการนิเทศ การสอน ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับในการนิเทศการสอนของครูมีการยอมรับน้อยครูไม่ได้รับการนิเทศ ครูขาดโอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็นครูมีความรู้สึกต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเทคนิคการนิเทศการสอนครูและศึกษานิเทศก์รู้สึกว่าการนิเทศมีความจำเป็น

อเนลโล (Anello, 1996 อ้างถึงใน วารุณีย์ วงศรีษา, 2557, น. 45) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมและทัศนคติของครูและครูใหญ่ที่มีต่อประสิทธิภาพของการนิเทศ จุดมุ่งหมายในการวิจัยเรื่องนี้เพื่อต้องการศึกษาพฤติกรรมและเจตคติของครูและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในสปริงฟิลด์ รัฐแมสซาชูเซตต์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าคุณเองสามารถทำการนิเทศภายในโรงเรียนของตนได้เป็นอย่างดีส่วนครูก็ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมากขึ้นในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยครูรู้สึกพอใจในการนิเทศภายในที่ครูได้รับด้วย

Zeng (1998 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ ศรีนาทม, 2556, น. 46-47) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การนิเทศการสอนในประเทศจีน พบว่า การนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งมุ่งให้ความช่วยเหลือครูที่ทำการสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อการปรับปรุงการสอนของครู และการนิเทศการสอนนับเป็นหน้าที่ที่สำคัญมานานแล้ว แต่ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เนื่องจากจากลัทธิทางการเมืองซึ่งส่งผลถึงการวางนโยบายทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นเรื่องการเมือง และอุดมการณ์ทางการศึกษามากกว่าจะมุ่งเน้นความสำคัญของวิชาการหรือการพัฒนาทางสมอง ต่อมาเมื่อสังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีอิทธิพลต่อ การจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจจึงได้ให้ความสนใจทางด้านการนิเทศการสอน สำหรับครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษามากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดการทำวิจัยการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภออุตุบาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสายผู้สอนภายในสถานศึกษาในเขตอำเภออุตุบาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 14 สถานศึกษา จำแนกเป็นผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครูผู้สอน จำนวน 203 คน รวมประชากรจำนวนทั้งสิ้น 221 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภายในสถานศึกษาในเขตอำเภออุตุบาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกเป็นผู้อำนวยการ (ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา) 18 คน ข้าราชการครูสายผู้สอน 203 คน รวมทั้งหมด 221 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (อ้างอิง สารานุกรม ทอจจันทร์, 2556, น. 85) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน แต่เนื่องจากผู้บริหาร(ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา)มีจำนวนน้อยผู้วิจัยจึงเอามาทั้งหมด 18 คน ข้าราชการครูสายผู้สอน 126 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครูสายผู้สอน	ผู้บริหาร	ครูสายผู้สอน
เล็ก	2	9	2	9
กลาง	10	129	10	78
ใหญ่	6	65	6	39
รวม	18	203	18	126

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการดำเนินการการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างเป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

มีข้อคำถาม 38 ข้อ แยกตามขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ

2. การจัดการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ

3. การวัดประเมินผล จำนวน 8 ข้อ

4. การส่งเสริมการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ

5. การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 7 ข้อ

2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 แบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางการกำหนดตัวแปรและสร้างข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับวิจัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา

2.2.4 จัดทำร่างแบบสอบถามตามตัวแปรเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนแล้วเสนอเรื่องขอผู้ทรงคุณวุฒิต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้ทางสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ พิจารณาคุณสมบัติและทำหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

2.2.5 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือวิจัย ด้วยวิธีการคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระอีกครั้งหนึ่ง

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในเขตอำเภอกุดบาก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.92

2.2.8 ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาแบบสอบถาม แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปถึงประธานศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และขอหนังสือแนะนำตัวจากประธานศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาในเขตอำเภอกุดบากพร้อมแบบสอบถาม ส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในเขตอำเภอกุดบาก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและขอรับคืนภายใน 7 วัน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืนที่โรงเรียนบ้านนาเมืองดงนิมิตวิทยา ตำบลนาเมือง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้รับคืนทั้งหมด 14 โรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 14 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ครบถ้วนเท่านั้น แล้วดำเนินการแยกเป็นหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ศึกษา

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้คัดเลือกแล้ว โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 สังเคราะห์การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนและเกณฑ์การประเมินค่าของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2543, น. 109) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง	มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49 หมายถึง	มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับมาก
2.50 – 3.49 หมายถึง	มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายถึง	มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับน้อย
1.00 – 1.49 หมายถึง	มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

2.2 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุศุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ทางเดียว และวิเคราะห์รายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ รวบรวมและประมวลผล ดังนี้

การวิเคราะห์การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1 – 4.12

ผลการวิเคราะห์การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การบริหารหลักสูตร	3.52	0.37	มาก
2	การจัดการเรียนการสอน	3.41	0.47	ปานกลาง
3	การส่งเสริมการเรียนการสอน	2.59	0.30	ปานกลาง
4	การวัดประเมินผล	3.21	0.38	ปานกลาง
5	การประกันคุณภาพการศึกษา	3.08	0.25	ปานกลาง
	รวม	3.16	0.20	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$ S.D. = 0.20) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับ ดังนี้ การบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.52$ S.D.=0.37) การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.41$ S.D.=0.47) การวัดประเมินผล ($\bar{X} = 3.21$ S.D.=0.38) การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.08$ S.D.0.25) และการส่งเสริมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.59$ S.D.=0.30)

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการบริหารหลักสูตร

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สถานศึกษาจัดให้ครูและบุคลากรวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ (หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน)	4.23	0.75	มาก
2	สถานศึกษามีการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.85	0.99	มาก
3	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวบ้านและกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.28	0.82	น้อย
4	สถานศึกษาแปลงหลักสูตรสู่การสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนให้มีเนื้อหาสาระอย่างบูรณาการและหลากหลาย	3.69	0.75	มาก
5	สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการใช้หลักสูตร	3.87	1.05	มาก
6	สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.53	0.92	มาก
7	สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร	3.19	0.87	ปานกลาง
รวม		3.52	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.2 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.52$ S.D.=0.37) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดให้ครูและบุคลากรวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ (หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ($\bar{X} = 4.23$ S.D.=0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวบ้านและกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.28$ S.D.=0.82)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการจัดการเรียนการสอน

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สถานศึกษาจัดให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องศึกษาทำความเข้าใจตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นกรอบทำแผนการจัดการเรียนรู้	3.83	0.76	มาก
2	สถานศึกษาจัดทำเนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายรูปแบบและตรงกับความต้องการของผู้เรียน	2.63	0.71	ปานกลาง
3	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน	2.65	0.83	ปานกลาง
4	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง และอย่างเป็นระบบ	3.95	0.75	มาก
5	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล หรือตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.87	0.91	ปานกลาง
6	สถานศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ในชุมชนรอบสถานศึกษาเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้	3.51	0.89	ปานกลาง
7	สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้สังเกต สำรวจ สัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.96	0.76	มาก
8	สถานศึกษาจัดทำสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นรวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน	3.92	0.73	มาก
	รวม	3.41	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$ S.D.=0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้สังเกต สำรวจ สัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$ S.D.=0.76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือสถานศึกษาจัดทำเนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายรูปแบบและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.63$ S.D.=0.71)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านส่งเสริมการเรียนการสอน

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนในสถานศึกษา	2.83	0.83	ปานกลาง
2	สถานศึกษาดำเนินการนิเทศการเรียนการสอนของครูทุกภาคเรียน	2.45	0.78	น้อย
3	สถานศึกษามีการแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้รู้จักปรับปรุงวิธีสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	2.60	0.97	ปานกลาง
4	สถานศึกษามีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2.17	0.62	น้อย
5	สถานศึกษามีการแนะนำครูผู้สอนใช้สื่อการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน	2.98	0.89	ปานกลาง
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนิเทศการเรียนการสอนแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	2.59	0.69	ปานกลาง
7	สถานศึกษามีการจัดประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเพื่อประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอน	2.67	0.87	ปานกลาง
8	สถานศึกษามีการพัฒนาพฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน	2.44	0.76	ปานกลาง
	รวม	2.59	0.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านส่งเสริมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.59$ S.D.=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการแนะนำครูผู้สอนใช้สื่อการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.98$ S.D.=0.89) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 2.17$ S.D.=0.62)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดุกบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการวัดประเมินผล

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สถานศึกษาจัดให้มีการสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	3.57	0.94	มาก
2	สถานศึกษาจัดให้มีระบบการเก็บรักษาและควบคุมแบบทดสอบมาตรฐานไว้เป็นคลังข้อสอบ	2.92	1.07	ปานกลาง
3	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล	2.25	0.81	น้อย
4	สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสภาพจริง	3.58	1.09	มาก
5	สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้การทำงานควบคู่กับผลงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน	2.56	0.76	ปานกลาง
6	สถานศึกษามีการนำผลการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน	3.59	0.96	มาก
7	สถานศึกษามีการแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองนักเรียนรับทราบทุกภาคเรียน	4.68	0.64	มากที่สุด
8	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องประเมินผลการเรียนรู้	3.57	0.94	มาก
รวม		3.21	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดุกบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการวัดประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$ S.D.=0.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองนักเรียนรับทราบทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.68$ S.D.=0.64) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 2.25$ S.D.=0.81)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สถานศึกษามีการนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงการจัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกปี	3.28	0.73	ปานกลาง
2	สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	3.81	0.87	มาก
3	สถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินการตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก	3.58	0.63	มาก
4	สถานศึกษามีการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง	2.44	0.59	น้อย
5	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	2.88	0.87	ปานกลาง
6	สถานศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก	2.49	0.72	น้อย
7	สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน	3.12	0.93	มาก
รวม		3.08	0.25	มาก

จากตารางที่ 4.6 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$ S.D.=0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.81$ S.D.=0.87) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ($\bar{X} = 2.44$ S.D.=0.59)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
อำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนก
ตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1	การบริหารหลักสูตร	3.73	0.41	3.63	0.34	3.32	0.32
2	การจัดการเรียนการสอน	3.53	0.45	3.37	0.46	3.46	0.50
3	การส่งเสริมการเรียนการสอน	2.53	0.17	2.54	0.30	2.69	0.29
4	การวัดประเมินผล	3.56	0.26	3.30	0.36	3.02	0.35
5	การประกันคุณภาพการศึกษา	3.14	0.24	3.09	0.23	3.06	0.27
รวม		3.30	0.15	3.19	0.20	3.11	0.19

จากตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
อำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของ
สถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.30$ S.D.=0.15) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารหลักสูตร ($\bar{X}=3.73$ S.D.=0.41) ด้านที่มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด คือ ด้านส่งเสริมการเรียนการสอน ($\bar{X}=2.53$ S.D.=0.17)

สถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.19$ S.D.=0.20) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{X}=3.63$ S.D.=0.34) ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านส่งเสริมการเรียนการสอน ($\bar{X}=2.54$ S.D.=0.30)

สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.11$ S.D.=0.19) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.46$ S.D.=0.50)
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านส่งเสริมการเรียนการสอน ($\bar{X}=2.69$ S.D.=0.29)

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1 การบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	3.434	2	1.717	15.112	0.000
	ภายในกลุ่ม	16.02	141	0.114		
	รวม	19.454	143			
2 การจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.351	2	0.175	0.781	0.460
	ภายในกลุ่ม	31.664	141	0.225		
	รวม	32.015	143			
3 การส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.788	2	0.394	4.56	0.012
	ภายในกลุ่ม	12.18	141	0.086		
	รวม	12.968	143			
4 การวัดประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.645	2	1.822	14.797	0.000
	ภายในกลุ่ม	17.365	141	0.123		
	รวม	21.01	143			
5 การประกันคุณภาพ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.065	2	0.032	0.52	0.596
	ภายในกลุ่ม	8.809	141	0.062		
	รวม	8.874	143			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.349	2	0.175	4.554	0.012
	ภายในกลุ่ม	5.408	141	0.038		
	รวม	5.758	143			

$p < .01$

$p < .05$

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูทอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารหลักสูตร และการวัดประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ด้านส่งเสริมการเรียนรู้การสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม

ขนาดของ สถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		3.30	3.19	3.11
เล็ก	3.30	-	0.11	0.19*
กลาง	3.19	-	-	0.08
ใหญ่	3.11	-	-	-

$p < 0.5$

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร

ขนาดของ สถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		3.73	3.63	3.32
เล็ก	3.73	-	0.10	0.41**
กลาง	3.63	-	-	0.31**
ใหญ่	3.32	-	-	-

$p < 0.1$

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา ด้านการวัดประเมินผล

ขนาดของ สถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		3.56	3.30	3.02
เล็ก	3.56	-	0.26	0.54**
กลาง	3.30	-	-	0.28**
ใหญ่	3.02	-	-	-

$p < 0.1$

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการวัดประเมินผล พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน

ขนาดของ สถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		2.53	2.54	2.69
เล็ก	2.53	-	-0.01	-0.16
กลาง	2.54	-	-	-0.15*
ใหญ่	2.69	-	-	-

$p < 0.5$

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอหัวข้อสำคัญ 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสายผู้สอน ภายในสถานศึกษาในเขตอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 14 สถานศึกษา จำแนกเป็นผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครูผู้สอน จำนวน 203 คน รวมประชากรจำนวนทั้งสิ้น 221 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ข้าราชการครูสายผู้สอน 203 คน รวมทั้งหมด 221 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (อ้างใน สำราญ ทองจันทร์, 2556 น. 85) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ครูสายผู้สอน 126 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างเป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ ประสบการณ์การสอน และการบริหาร ขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการการนิเทศภายในสถานศึกษา ในเขตอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีข้อคำถาม 38 ข้อ แยกตามขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ การจัดการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ การส่งเสริมการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ การวัดประเมินผล จำนวน 8 ข้อ การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 7 ข้อ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืนที่โรงเรียนบ้านนาม่องดงนิมิตวิทยา ตำบลนาม่อง อำเภอกุตุบาก จังหวัดสกลนคร ได้รับคืนทั้งหมด 14 โรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 144 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านรายข้อ รายด้าน รวมทุกด้าน และวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ทางเดียว และวิเคราะห์รายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.3.1 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการเรียนการสอน ในแต่ละด้านมีข้อสรุปดังนี้

1) การบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.52$ S.D.=0.37) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดให้ครูและบุคลากรวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ (หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ($\bar{X} = 4.23$ S.D.=0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวบ้านและกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.28$ S.D.=0.82)

2) การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$ S.D.=0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้สังเกต สำรวจ สัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$ S.D.=0.76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือสถานศึกษาจัดทำเนื้อหา

สาระของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายรูปแบบและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X}=2.63$ S.D.=0.71)

3) การส่งเสริมการเรียนการสอน

การส่งเสริมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.59$ S.D.=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการแนะนำครูผู้สอนใช้สื่อการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=2.98$ S.D.=0.89) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=2.17$ S.D.=0.62)

4) การวัดประเมินผล

การวัดประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$ S.D.=0.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการแจ้งผลการประเมินผล การเรียนการสอนให้ผู้ปกครองนักเรียนรับทราบทุกภาคเรียน ($\bar{X}=4.68$ S.D.=0.64) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}=2.25$ S.D.=0.81)

5) การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}=3.81$ S.D.=0.87) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ($\bar{X}=2.44$ S.D.=0.59)

1.3.2 เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารหลักสูตร และการวัดประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 การส่งเสริมการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

จากผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีข้อค้นพบในประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารหลักสูตร และการวัด

ประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลวิจัยของ เกกิงศักดิ์ จอกถม (2551, น. 14) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านโครงการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านการจัดกิจกรรมนิเทศ ด้านรูปแบบการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนตามรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งงานวิจัยของ โสภณ ทองจิตร (2554, น. 76) ที่ศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่าง เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับรองผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ซึ่งผลการทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางจะมีความพร้อมเกือบทุกด้าน ทั้งบุคลากรครูมีครบชั้น สอนตรงตามวิชาเอก งบประมาณมีเพียงพอ เครื่องมืออุปกรณ์สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ขาดแคลน ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล จึงสามารถดำเนินการได้ตามหลักการของหลักสูตรและตามระบบการบริหารได้เต็มตามศักยภาพ แต่สถานศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านบุคลากรครูที่ไม่ครบชั้นต้องใช้วิธีการเรียนร่วมเรียนรวม ครูคนเดียวสอนหลายชั้น ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในหลักสูตรนั้นได้

การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่แตกต่าง

กันในด้านบุคลากรหรือครูผู้สอนไม่ครบชั้น งบประมาณที่มาจากเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียนซึ่งมีจำนวนไม่มาก และสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เป็นต้น จึงทำให้ความสามารถในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรฯ การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรให้แก่ครู และการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร แตกต่างกัน

การทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาด้านการวัดประเมินผล พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่แตกต่างกัน ในด้านบุคลากรหรือครูผู้สอนไม่ครบชั้น งบประมาณที่มาจากเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียนซึ่งมีจำนวนไม่มาก และสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เป็นต้น จึงทำให้การสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จัดให้มีระบบการเก็บรักษาและควบคุมแบบทดสอบมาตรฐานไว้เป็นคลังข้อสอบ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสภาพจริง การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้การทำงานควบคู่กับผลงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน การแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองนักเรียนรับทราบ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

และการทดสอบรายคู่ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอภูดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่า ระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่แตกต่างกันในด้านบุคลากรหรือครูผู้สอนไม่ครบชั้น งบประมาณที่มาจากเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียนซึ่งมีจำนวนไม่มาก และสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เป็นต้น การส่งเสริมการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกันเนื่องจากบุคลากรของสถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนน้อย จึงปฏิบัติหน้าที่แบบอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ปรึกษาพูดคุยแบบฉันทันที การจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนในสถานศึกษา การนิเทศการเรียนการสอนของครูทุกภาคเรียน การจัดประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเพื่อประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการนิเทศภายในเชิงปฏิบัติการจึงไม่มีการปฏิบัติกัน และอาจเป็นเพราะระบบการบังคับบัญชาระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐไม่เข้มข้นเหมือนสายงานอื่น เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีระดับและขั้นเงินเดือนที่ไม่แตกต่างกัน หรือผู้นิเทศขาดความรู้และเทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย จึงให้ความสำคัญกับการนิเทศการเรียนการสอนน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดให้ครูและบุคลากรวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ (หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) แต่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวบ้านและกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนชาวบ้านและกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม ในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรขอความร่วมมือจากประชาชนชาวบ้านและกรรมการสถานศึกษาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

3.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้สังเกต สำรวจ สัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาจัดทำเนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายรูปแบบและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล หรือตามความแตกต่างระหว่างบุคคล นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือประเพณีในชุมชนรอบสถานศึกษาเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ จัดทำสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นรวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ แก้ปัญหา และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.1.3 ด้านส่งเสริมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการแนะนำครูผู้สอนใช้สื่อการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนในสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูนิเทศการเรียนการสอนแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และจัดประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเพื่อประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอน

3.1.4 ด้านการวัดประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองนักเรียนรับทราบทุกภาคเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสภาพจริง โดยการวัดผลประเมินผลการ

เรียนรู้การทำงานควบคู่กับผลงานหรือเพิ่มสะสมผลงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล

3.1.5 การประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยร่วมมือกันวางแผนและดำเนินการตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก แล้วนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปพัฒนาผู้เรียนพร้อมทั้งรายงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ระดับสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การวัดประเมินผล และการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การวัดประเมินผล และการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานนิเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2542). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมวิชาการ (2543). *การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: CURSUA ลาดพร้าว.
- กรรองทอง จิตรเดชากุล (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชารอักษรการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: CURSUA ลาดพร้าว.
- _____. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.).
- _____. (2550). *กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา เมืองนนท์. (2556). *ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, นครปฐม.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (ม.ป.ป.). *การนิเทศภายในสถานศึกษา*. ใน *แผนกิจกรรมชุดวิชาการบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา. (2559). *การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. สืบค้นจาก <http://www.sakonarea1.go.th/index.php/download/category/13-super>.
- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). *การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จิรภัทร เหมืองทอง. (2555). *สภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ฉัตรชัย ไชยวุฒิ. (2552). *การใช้กระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลสุภาพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ชฎาภรณ์ ไชยยา. (ม.ป.ป.). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*. ปทุมธานี: หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ชัดเจน ไทยแท้. (2537). *สภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชุมพร จำปา. (2548). *การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์. (2553). *การนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เถกิงศักดิ์ จอกถม. (2551). *การศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ทักษิณา เครือหงส์. (2549). *เอกสารตัวอย่างการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ธิดาวดี มูลสุวรรณ. (2555). *การศึกษากระบวนการคิดเชิงอภิปัญญาในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสงค์. (2550). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. *สาส์นนิเทศการศึกษา*, 4(1), 2.
- ธำรง บัวศรี (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นุรฮาซนา ปูลา. (2554). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- นันทวี พุ่มเกิด. (2555). *แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2545). *แนวการพัฒนารายวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา*. *วารสารวิชาการ*.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ. พิมพ์ดี.
- _____. (2548). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปัญญา คนงาม. (2550). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) โรงเรียนบ้านคำนาดี อำเภอสว่างแดนดินจังหวัดสกลนคร*. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พยอม วงศ์สารศรี. (ม.ป.ป.). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: cursaladpaw.

- พรอนันต์ มาตย์สร้อย. (2556). *บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพด้านผู้เรียนในสหวิทยาเขตแนวใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พัชรินทร์ ช่วยศิริ. (2554). *การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ไพรวรรณ บุราณศรี. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนบ้านศรีสุข อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น*. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยราชธานี. (2557). *คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ยดา ลีตะกานนท์ชัย. (2559). *ความต้องการด้านการนิเทศการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพหุศึกษาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เยาวลักษณ์ ศรีนาทม. (2556). *การดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการตรวจราชการ การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา พ.ศ. 2560. (2560, 8 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 221 ง หน้า 33
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รุ่ง มนต์ประสิทธิ์. (2554). *การนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- รุ่งทิพา โพธิ์นอก. (2550). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วรารณณ์ แสงพลสิทธิ์. (2554). *ความต้องการการนิเทศการสอนของครูเครือข่ายโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม*. กรุงเทพฯ: งานวิจัยงานการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม ประจำปีการศึกษา 2554.

- วราภรณ์ พานธรักษ์. (2555). *บทบาทการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปางเขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- วารุณีย์ วงศ์สีชา. (2557). *การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.*
- วิริยะ สู้แสงี่ยม. (2549). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.*
- วิบูลย์ ปิยภิตติไพบูลย์. (2550). *การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2543). *คู่มือการวิจัย: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.*
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). *ผู้บริหารโรงเรียน สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- วิชัย มานะพิมพ์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนระดับมัธยมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.*
- วัชร เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและปฐมนิเทศ. นครปฐม: ม.ป.ท.*
- _____. (2554). *การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- ศศิธร กองกาญจน์. (2556). *บทบาทของผู้บริหารต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยม เขต 18. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- ศุภชัย บุญสิทธิ์. (2548). *สภาพและปัญหาการใช้รูปแบบและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหา ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.*
- ศรีสุตา แสงพันธ์. (2550). *ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- ศรีสุตา แก้วทอง และคณะ. (2556). *การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 6(2).*

- สงัด อุทรานันท์. (2525). *การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ*. กรุงเทพฯ: เรื่องแสงการพิมพ์.
- สดใส ศรีสวัสดิ์ (2551). *การศึกษาความต้องการการนิเทศภายใน เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1 สำนักงาน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ. ม.ป.ท.
- สมชาย ทองจำรัส. (2546). *กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอบางบาลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมชาย พึ่งอ้อม. (2551). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอกรอบที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.*
- สมนึก ภัทธิยธนี. (2546). *การวัดผล การประเมินผล และการวัดผลตามสภาพจริง*. กางสลิษฐ์: ประสานการพิมพ์.
- สมพงษ์ ศรีโสภภาพ. (2560, 16 พฤษภาคม). *ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุดแฮดวัฒนราษฎร์ผดุง [บทสัมภาษณ์]*.
- สมยศ สมภักดี (2551). *การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.*
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เท็ก แอนด์ เจอร์นัล พลัปปลิเคชั่น.
- สมาน อัครภูมิ (2551). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่:แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สุกรรณ ทองแบบ (2556). *สภาพดำเนินงานของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดช่องลม) สังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- สุนันทา สบายวรรณ. (2555). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานีปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สุนันท์ แก้วประไพ. (2544). *บทบาทในการบริหารงานวิชาการระดับประถมวัยศึกษาของ ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุภาวดี วัชรคุปต์. (2552). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุวิทย์ ชันดีทอง. (2560, 16 พฤษภาคม). *ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาม่องดงนิมิตวิทยา* [บทสัมภาษณ์].
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2544). *การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- สำลี รักสุทธี. (2543). *เทคนิคการเขียนหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *หลักและระบบนิเทศภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและ พัฒนา มาตรฐานการศึกษา.
- _____. (2548). *เอกสารประกอบการศึกษาดำเนินงานเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานบริหารในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ :สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2548). *การศึกษาค้นคว้าของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544*. กรุงเทพฯ: ร.ส.พ.
- _____. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- _____. (2559). *นโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2544). *การประกันคุณภาพของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 89/2558*. ม.ป.ท.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558). UNESCO และ OECD ซึ่งระบบการศึกษาไทยไม่พร้อมรับศตวรรษ ที่ 21. *จุลสาร สกศ.*, 1(5), 2.
- _____. (2558). *ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนนโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา)*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ม.ป.ท. (อัดสำเนา).
- สำนักทดสอบทางการศึกษา (2560). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2559*. สืบค้นจาก <http://bet.obec.go.th/index/?p=3614>.
- สำราญ ทองจันทร์. (2556). *บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มกรุงธนบุรี ลังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- โสภณ ทองจิตร. (2553). การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2551). คู่มือการบริหารจัดการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แนวทางการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล. (2553). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อภิรดี มนุษย์พันธ์. (2551). การนิเทศงานวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศก์ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อะหมัด เจ๊ะดาโอ๊ะ. (2554). การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อัญชลี โพธิ์ทอง. (2549). นิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อานภาพ นาคฉายา. (2555). การศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- Harris, B. M. (1975). *Supervisory Behavior in Education*. New jersey: Prentice-Hall.
- _____. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and instructional leadership, A developmental approach*. Boston: Allyn & Bacon.
- Franseth, J. (1961). *Supervision and Leadership*. New York: Row Perterson.
- Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Samart, (1988). *Supervision Human Perspective*. New York: McGraw-Hall Book.
- Naranjo, Valencia. (2006). Education Supervision in Columbia: The Role of Supervisor. *Dissertation Abstract International*, 31(3), 973.

ภาคผนวก

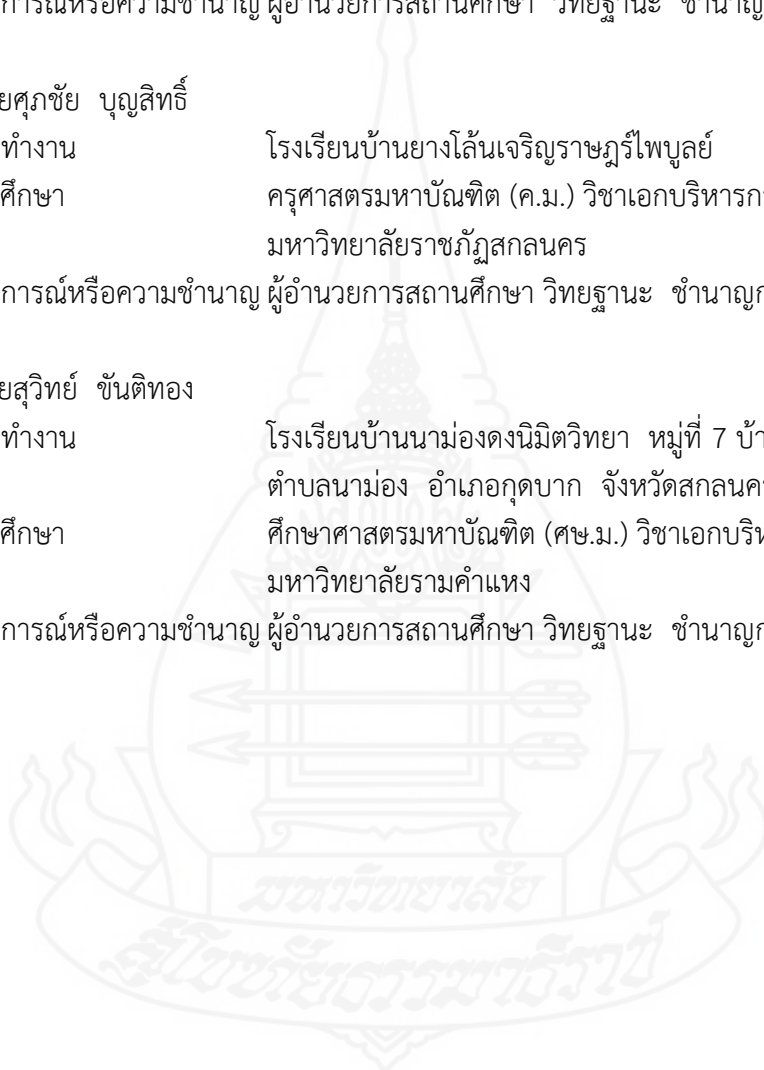
ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

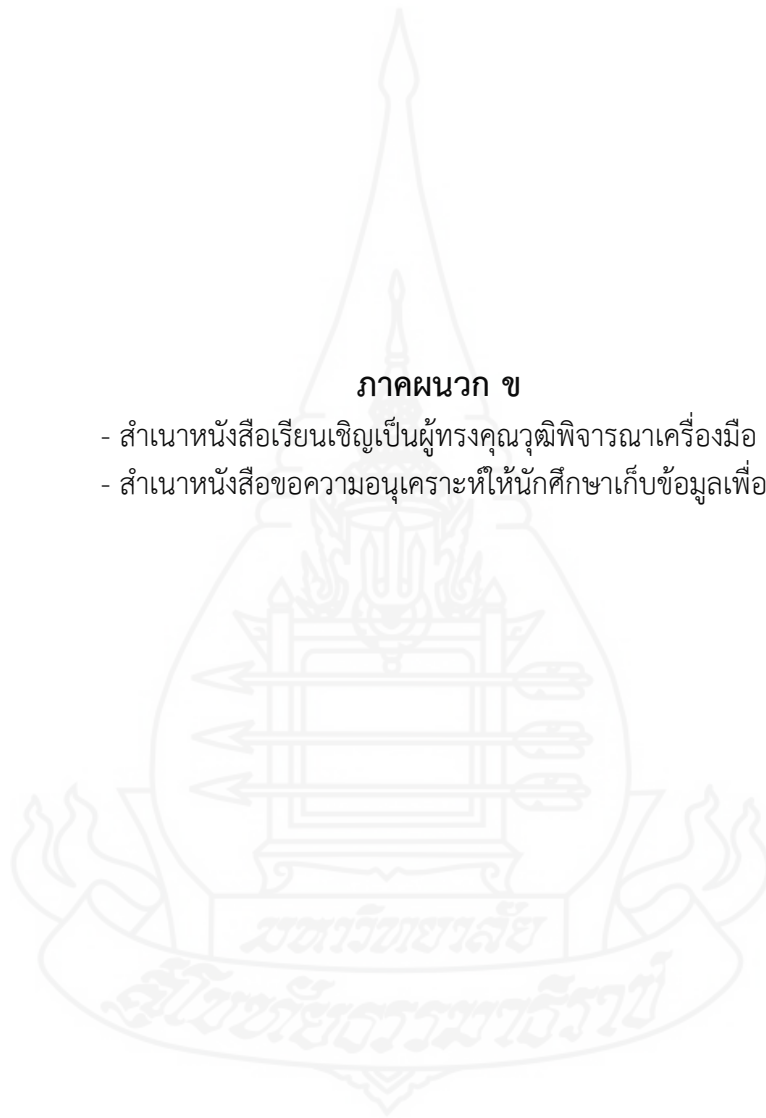
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ชื่อ นายสมพงษ์ ศรีโสภาพ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านกุดแสดพัฒนราษฎร์ผดุง
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) วิชาเอกบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
2. ชื่อ นายศุภชัย บุญสิทธิ์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านยางโกลนเจริญราษฎร์ไพบุลย์
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) วิชาเอกบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
3. ชื่อ นายสุวิทย์ ชันติทอง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านนาเมืองดงนิมิตวิทยา หมู่ที่ 7 บ้านดงนิมิต
 ตำบลนาม่อง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร 47180
 วุฒิการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) วิชาเอกบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก ข

- สำเนาหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๖๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสมพงษ์ ศรีโสภาพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตอำเภอกุศบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ ตามโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความ คิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียน ด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิววัฒน์ วิطنกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘-๑๐๖๕-๘๓๖๘

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๖๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายศุภชัย บุญสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตอำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต ๑ ตามโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘-๑๐๖๕-๘๓๖๘

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๖๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุวิทย์ ชันติทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตอำเภอกุศุดาบ กิ่งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ ตามโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอ ความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านกรณีพิเศษ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วย ตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิطنกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘-๑๐๖๕-๘๓๖๙

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๒๐๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมพงษ์ ศรีโสภภาพ ประธานศูนย์เครือข่ายกุดบาก

ด้วยนายปราโมทย์ วงศ์ร่าพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการดำเนินการนี้เทศภายในของสถานศึกษาในเขตอำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต ๑

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ ในระหว่างวันที่ ๑๗-๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ โดยนักศึกษาจะเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาศึกษาศาสตร์
โทร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๗
เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘-๑๐๖๕-๘๓๖๙

ภาคผนวก ค
แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

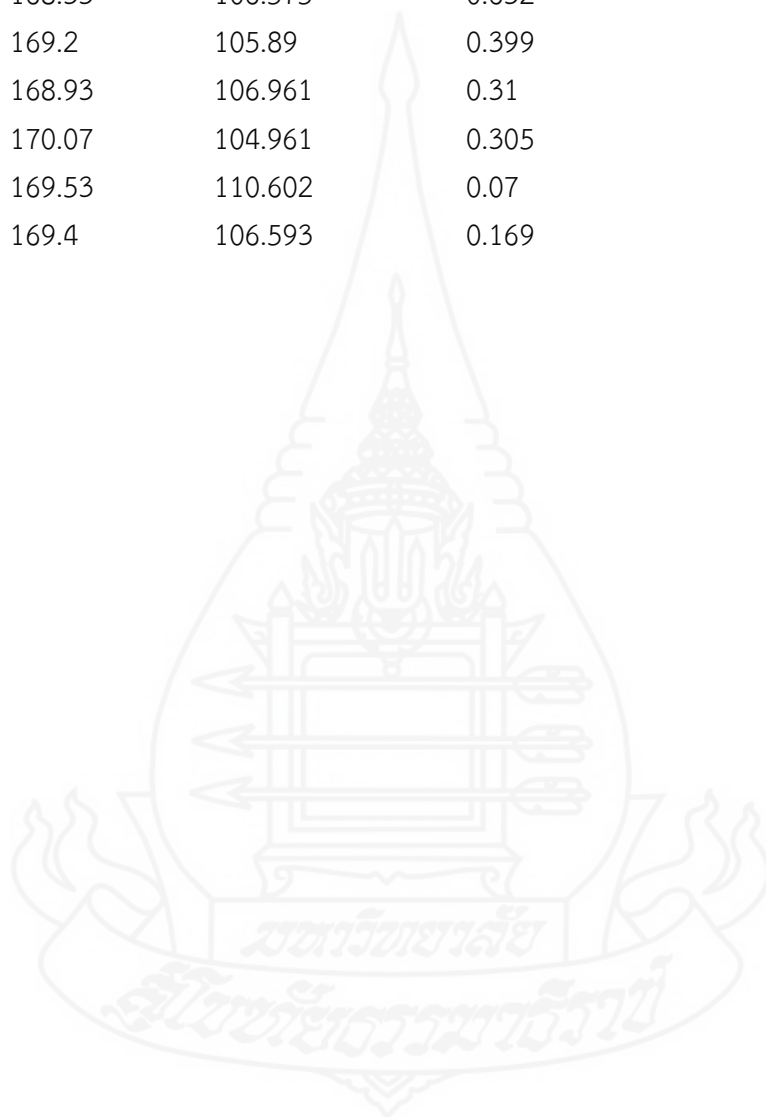

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

	Cronbach's Alpha		N of Items	
	0.92		38	
	Item - Total Statistics			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	168.4	107.421	0.475	0.918
A2	168.3	106.976	0.629	0.917
A3	169.03	110.861	0.077	0.922
A4	169.2	107.821	0.261	0.921
A5	168.5	106.328	0.421	0.918
A6	168.47	106.74	0.444	0.918
A7	168.33	104.299	0.76	0.915
B8	169.13	108.602	0.29	0.92
B9	168.4	104.11	0.722	0.915
B10	168.27	103.444	0.953	0.913
B11	168.93	109.72	0.176	0.921
B12	168.4	104.317	0.701	0.915
B13	168.33	103.747	0.818	0.914
B14	168.37	110.102	0.195	0.92
B15	168.33	109.333	0.245	0.92
C16	169.1	108.3	0.216	0.922
C17	168.33	104.299	0.76	0.915
C18	168.3	100.631	0.932	0.912
C19	168.3	106.355	0.71	0.916
C20	168.27	103.444	0.953	0.913
C21	168.23	106.323	0.895	0.916
C22	168.2	109.269	0.512	0.918
C23	168.3	106.148	0.737	0.916
D24	168.4	107.145	0.505	0.917
D25	168.33	109.402	0.292	0.919
D26	168.47	107.43	0.338	0.919
D27	168.3	106.7	0.665	0.916
D28	168.3	106.7	0.665	0.916
D29	168.4	100.662	0.855	0.912
D30	168.27	109.857	0.286	0.919

Item - Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
D31	168.3	100.631	0.932	0.912
E32	168.27	106.823	0.715	0.916
E33	168.33	106.575	0.632	0.917
E34	169.2	105.89	0.399	0.919
E35	168.93	106.961	0.31	0.92
E36	170.07	104.961	0.305	0.923
E37	169.53	110.602	0.07	0.923
E38	169.4	106.593	0.169	0.928

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินการการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อสอบถามการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก ซึ่งเป็นส่วน หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามนี้ตามสภาพความเป็นจริง ผู้วิจัยจะ ดำเนินการวิเคราะห์ในภาพรวม คำตอบของท่านจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใดแบบสอบถาม นี้ มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินการการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอกุตุบาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมการเรียนการสอน 4) การวัดประเมินผล 5) การประกัน คุณภาพการศึกษา

(นาย

ปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์)

นักศึกษานิเทศศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

.....
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างท้ายแล้วเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงในวงเล็บ () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของท่าน ดังต่อไปนี้.-

1. ตำแหน่ง

() ผู้บริหารสถานศึกษา

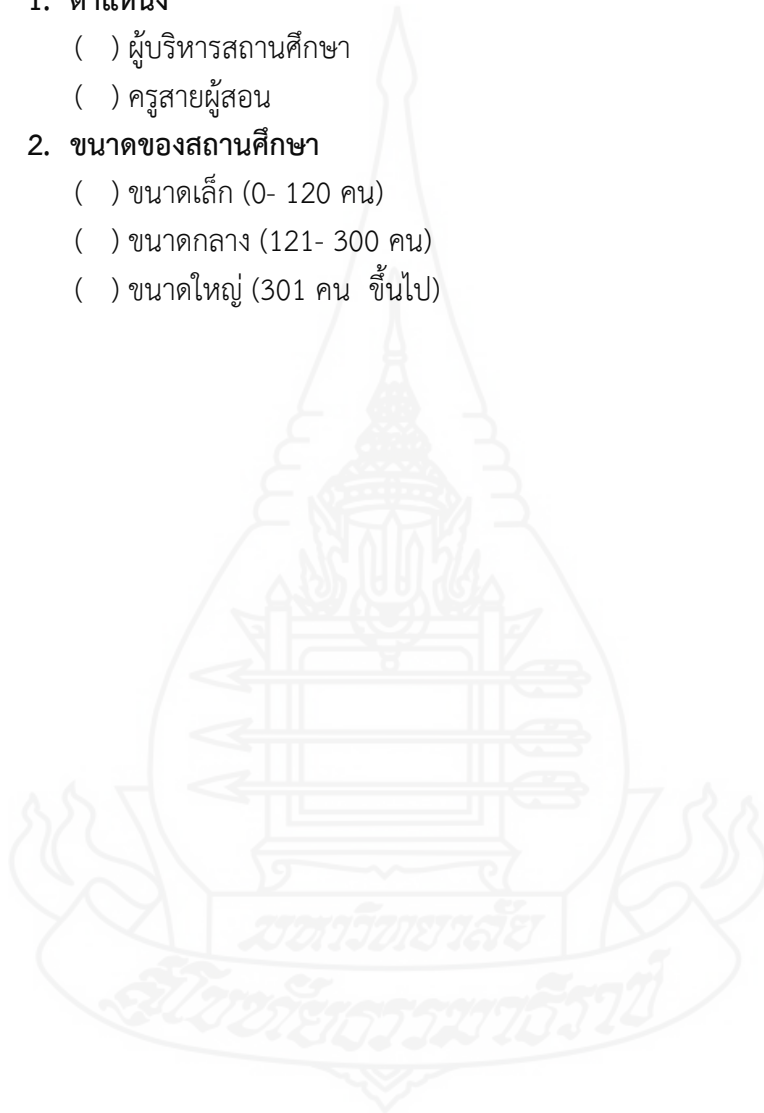
() ครูสายผู้สอน

2. ขนาดของสถานศึกษา

() ขนาดเล็ก (0- 120 คน)

() ขนาดกลาง (121- 300 คน)

() ขนาดใหญ่ (301 คน ขึ้นไป)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายปราโมทย์ วงศ์รำพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	8 พฤษภาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอโพธาราม จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2544 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านนาเมืองดงนิมิตวิทยา อำเภอกุดบาก จังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

